Nr. 4 (58)
aprilie 2016
ISSN 1857-4424

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ŞI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Sumar

ANATOL EREMIA
Motivația termenilor calendaristici 1
ȘTEFAN LUȚENCO
Importanța metodologică a seminarelor și atelierelor de creație în cadrul educației muzicale 2
RODICA PANAȘESCU
„Nufărul“ — floarea dragostei 4
ALA GRĂJDIANU
Suflet pe altar 5
ELENA CULIN
O fereastră deschisă spre cunoaștere 5
GRIGORE BOTEZATU
Un cunoscut folclorist muzicolog 6
VERONICA RABOTA
Principii metodologice în dezvoltarea auzului melodic în baza modului 8
LEONID CEBOTARI
Iosif cel Bun 9
MARIANA COCIERU
Spațiul folcloric — prototipul „Imago mundi“ în proza din Basarabia ... 11
DUMITRU APETRI
Voi știți ce-i asta taceanka?! 14
BIBLIOTECA OBREJA-VECHE
Zilele Ion Creangă în bibliotecă 15
LUDMILA NEGRI
Festivalul „Mărțișor“ în raionul Fălești 16
LIDIA GONTEA
Bibliotecile — mai atractive cu servicii noi 17
DRĂGĂLINA GUMENCO
La carnaval cu eroii din poveștile lui Ion Creangă 18
ALIONA TROCIN
Mânuțele de aur de la Cruglic 19
EUGENIA BURCIU
Familii fericite 19
ANGHELINA URSACHE
Un Mărțișor mamelor 20
ELENA NEGOIȚĂ
Un an cu Novateca la Fălești 20
LUDMILA ZGÂRCU
Scriitorul Ion Iachim în vizită la Țipala 21
ACULINA POPA
Eternitatea se naște din valoare 22
SVEATOSLAV ZACON
Patria pe care au ignorat-o zidarii 23
RAISA CHISELIȚĂ
Galina Furdui la vârsta împlinirilor 24
GALINA BORDOS
Poetul ne vede și zâmbește 24

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”
nr. 4 (58) aprilie 2016

Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53 (*redacția*)
Mob.: (069) 39 24 98 (**P. Popa**)
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: *popapavel55@gmail.com*
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, *redactor-șef*
dr. Varvara Buzilă, *Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală*
dr. hab. Victor Ghilaș, *AȘM*
Mariana Cocieru, *AȘM*
Veta Ghimpu-Munteanu, *Teleradio-Moldova*
Veronica Caraulan, *Direcția Cultură mun. Bălți*
Gheorghe Nicolaescu, *Cabinetul metodic al Ministerului Culturii*

Nr.	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2)	16
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori	16
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	16
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice pentru profesori și corepetitori	16
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Registrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	8
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	12
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor–verbale, colocvii, concerte academice, expoziții, examene	12
12.	Registrul proceselor–verbale ale consiliilor profesorale	12
13.	Registrul proceselor–verbale ale ședințelor secțiilor	12
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	12
15.	Certificate (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr.	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog (liniată)	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog (curată)	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare catalog (de centru)	carton 250 g.	0.5
14.	Despărțitoare catalog (de dreapta)	carton 250 g.	0.5
15.	Despărțitoare catalog (de stânga)	carton 250 g.	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 4 (58)

Nr.	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst.de cultură
În funcție de proporția, abonați-instituții de cultură			
1	**Bălți**	**42**	23
În funcție de numărul abonaților			
1	**Ialoveni**	**72**	61
3	**Edineț**	**36**	92
4	**Orhei**	**30**	127
5	**Ungheni**	**39**	126
6	**Fălești**	**45**	122
7	**Călărași**	**34**	90
8	**Criuleni**	**31**	61
9	**Râșcani**	**32**	99
10	**Șoldănești**	**20**	64
11	**Hâncești**	**35**	118
12	**Strășeni**	**18**	71
13	**Glodeni**	**29**	69
14	**Căușeni**	**19**	84
15	**Nisporeni**	**22**	68
16	**Anenii Noi**	**18**	72
17	**Rezina**	**21**	73
18	**Briceni**	**15**	68
19	**Telenești**	**16**	97
20	**Soroca**	**15**	125
21	**Cimișlia**	**17**	74
22	**Florești**	**18**	119
23	**Dubăsari**	**11**	34
24	**Cantemir**	**13**	92
25	**Cahul**	**9**	103
26	**Ștefan-Vodă**	**14**	67
27	**Drochia**	**19**	81
28	**Dondușeni**	**12**	48
29	**Leova**	**10**	70
30	**Sângerei**	**8**	99
31	**Chișinău**	**12**	68
32	**Ocnița**	**8**	68
33	**Basarabeasca**	**4**	25

MOTIVAȚIA TERMENILOR CALENDARISTICI

Zilele săptămânii

Dr. hab. Anatol Eremia

Periodizarea timpului după cele șapte zile ale săptămânii datează din Antichitate. Prima mențiune a săptămânii de șapte zile o găsim în Vechiul Testament, parte a bibliei scrise în limba ebraică cu un mileniu înainte de Hristos. Egiptenii antici și babilonienii (mileniul II-I î. Hr.) se foloseau de ciclul săptămânal de 10 zile, astfel încât un an era alcătuit din 12 luni, fiecare lună având câte 30 de zile și în plus la acestea 5 zile de sărbătoare. Pe vremuri s-au folosit și cicluri cronologice săptămânale de 8 și de 5 zile.

În dicționarele limbii române termenii *zi* și *săptămână* sunt definiți astfel: *zi* – „interval de timp cuprins între răsăritul și apusul soarelui"; *săptămână* – „perioadă de șapte zile consecutive, cu începere de luni dimineață până duminică seara". În limba noastră aceste cuvinte sunt moștenite din latină (*dies, septimana*). Denumirile românești ale zilelor săptămânii de asemenea sunt de origine latină.

De la acești termeni, pe teren propriu, s-au format numeroase locuțiuni și expresii. Câteva exemple pentru termenul *zi*: *ziua bună se cunoaște de dimineață, bani albi pentru zile negre, zi și noapte* „tot timpul", „neîntrerupt", *de zile mari* „cu ocazii deosebite", *de cu ziuă* „devreme", „dis-de-dimineață", *ziua de ieri* „trecutul", *ziua de mâine* „viitorul", *bună ziua* „formulă de salutare" ș.a. Termenul *săptămână* stă la baza expresiilor și îmbinărilor de cuvinte: *săptămână de săptămână* „tot timpul", *săptămâni întregi* „timp îndelungat", *Săptămâna Mare* „ultima săptămână înainte de Paști", *Săptămâna Luminată* „săptămâna care începe în duminica Paștilor" ș.a.

La noi prima zi a săptămânii este luni, iar ultima duminică. Potrivit tradițiilor iudaice însă, prima zi a săptămânii era considerată duminica. Grecii creștini, preluând această tradiție, au ca primă zi a săptămânii duminica, ziua în care, potrivit credinței creștine, a înviat Iisus. Deci din punct de vedere biblic, a șaptea zi a săptămânii era sâmbătă (Sabatul ebraic), zi de odihnă și serbări. În țările de religie islamică ziua de odihnă săptămânală este vinerea. Numele românești ale zilelor, după cum s-a menționat, sunt de proveniență latină. Unele dintre ele reproduc numele zilelor din Antichitate și corespund respectiv denumirilor de planete din sistemul solar.

Luni. Denumirea provine din lat. *Lunae dies* „Ziua Lunii". Această zi este patronată de Sf. Petru și Pavel și de Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil. Conform tradițiilor populare, lunea e bine să se înceapă toate treburile casnice (construcții, reparații, țesutul, cusutul, brodatul etc.). Lunea însă nu se face negoț, nu se dă pe datorie, nu se împrumută lucruri din gospodărie, nu se merge la pețit. Se zice că omul născut lunea este sănătos și norocos. Animalele născute în această zi sunt denumite, de obicei, *Lunaia, Lunica, Lunila*. Pentru *luni* sunt cunoscute zicerile populare: *lunea și lunea* „rar de tot", *de luni până luni* „toată săptămâna", *lunea-zi grea* „început greu de săptămână".

Marți. Etimonul motivațional al denumirii este lat. *Martis dies* „Ziua zeului luptător Marte". Din vechime se consideră că este ziua gâlcevilor, de aceea este nepotrivită pentru înțelegerile de tot felul (tratative, negoț, logodne, nunți). De aici expresia *marțea – nici zi de târg, nici zi de împăcăciune*. Despre oamenii născuți în această zi se spune că dispun de un entuziasm deosebit, „susținut de un bagaj generos de energie pozitivă". Animalele născute marțea poartă numele *Martin*, *Martinica*, *Marțole*.

Miercuri. Denumirea provine din lat. *Mercurii dies* „Ziua zeului roman Mercur", zeul negoțului și al călătoriilor, patronul muncilor agricole (arat, semănat, cosit, recoltat etc.). Potrivit vechilor credințe, Miercurea era zeița viețuitoarelor de pădure, se îngrijea de hrana și vindecarea animalelor sălbatice. Și oamenii bolnavi, dacă o visau, neapărat se vindecau. Persoanele născute în ziua de miercuri se spune că sunt în plină putere și foarte active. Animalele născute miercurea sunt botezate *Miercan, Miercana, Miercuța*.

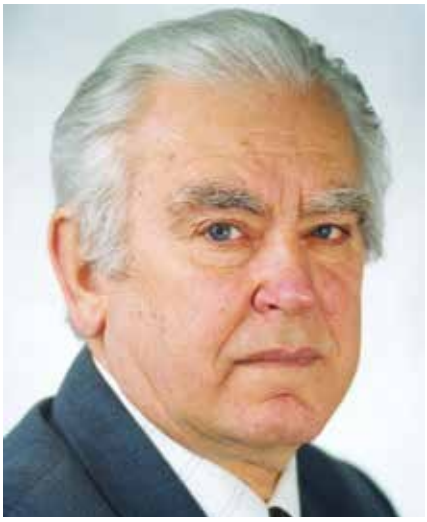

Anatol Eremia

Joi. În latină ziua se numea *Jovis dies* „Ziua lui Jupiter (Iupiter)". Numele ne amintește de zeul roman Jupiter, divinitatea cerului, purtătorul de tunete și fulgere, dar și ocrotitorul oamenilor pe care îi îndeamnă la buna înțelegere, le ușurează comunicarea, le sporește cunoașterea, le susține talentul. De Joia Mare, joia din Săptămâna Patimilor, se face curățenie mare prin casă, prin ogrăzi și ocoale, se aruncă lucrurile vechi și se ard gunoaiele. Joimărița, ființa imaginară din mitologia populară, susține spiritual și apără gospodinele harnice, dar pedepsește femeile care n-au terminat la timp de tors, de țesut și care nu se prea îngrijesc de curățenia casei. Despre oamenii născuți în ziua de joi se zice că sunt afectuoși, dar în aceeași măsură și de exigenți. Animalele născute joia poartă de obicei numele *Joian, Joiana, Joița*.

Vineri. Această zi, denumită la romani *Veneris dies* „Ziua zeiței Venera", era dedicată planetei Venus. Se consideră ziua harului, a simțului artistic, a frumuseții și iubirii. Vinerea Mare, vinerea din ajunul Paștelui, este o zi de purificare prin post sever și rugăciune. În această zi nu se coase, nu se țese, nu se spală. Personificată, Sf. Vinere, în veșmântul ei alb, cutreieră lumea și vestește oamenilor vremuri bune, de pace și

prosperitate. Oamenii născuți vinerea sunt prosperi și bine văzuți între prieteni și cunoscuți. *Vinerel* și *Vinerica* sun numele obișnuite date animalelor născute în această zi.

Sâmbătă. Era ziua Sabatului biblic (*Dies Sabbatti*), ziua de odihnă a vechilor creștini. În latină se numea *Saturnis dies* „Ziua zeului Saturn", zeul fiind denumit și *Cronos* "zeul timpului". În cursul anului erau sărbătorite zilele de Sâmbăta Mare, Sâmbăta Luminată, Sâmbăta Tămăduirii (ca și Vinerea Tămăduirii). Persoanele născute într-o zi de sâmbătă se crede că sunt puternice și optimiste. Vitele născute sâmbăta erau denumite *Sâmbotin* și *Sâmbotina*.

Duminică. La romani era ziua consacrată Soarelui – *Dies Solis* „Ziua Soarelui". Ulterior, conform tradiției creștine, a fost denumită *Dominus dies* „Ziua Domnului". Din vechime această zi era dedicată familiei. Duminica nu se lucrează, se participă la solemnități și manifestări religioase. Sf. Duminică, personificată în chip de femeie, li se arată oamenilor în vis pentru a-i sfătui cum să alunge bolile și cum să prevină pagubele. În cursul anului se sărbătorea de obicei Duminica Floriilor și Duminica Mare. Fermitatea și loialitatea sunt trăsături de caracter ale persoanelor născute într-o zi de duminică. Vitele născute duminica poartă de obicei numele *Duman* și *Dumana*.

De origine latină sunt, în fond, și denumirile zilelor săptămânii din alte limbi romanice. În franceză: *lundi, mardi, mercredi, jeudi, vendredi, samedi, dimanche*. În italiană: *lunedi, martedi, mercoledi, giovedi, venerdi, sabato, domenica*. În spaniolă: *lunes, mardes, miércoles, jueves, viernes, sábado, domingo*. În limbile slave zilele săptămânii au fost definite conform succesiunii lor față de ziua de duminică. Pentru limba rusă să se compare: **понеделник** „ziua de după nedelea" (**неделя** „ziua în care nu se lucrează; duminică"), **вторник** „a doua zi de după nedelea", **среда** „ziua de la mijlocul săptămânii", четверг „a patra zi de după nedelea", **пятница** „a cincea zi de după nedela", **суббота** „zua Sabatului biblic", **воскресенье** „ziua învierii lui Iisus".

Din cele relatate observăm deci că termenii calendaristici și numele proprii cu semnificații cronometrice reprezintă la origine creații lexicale după anumite criterii denominative, având la bază diferite surse și factori motivaționali: miturile și tradițiile antice, obiceiurile și datinile populare, fenomenele din natură, realitățile din societate, activitățile de viață ale oamenilor.

Bibliografie:

1. Rodica Orza. *Nume vechi ale lunilor în limba română, pe baza „Atlasului lingvistic român"* // CL, 1964, nr. 2, p. 283-300.
2. Sextil Pușcariu. *Calendare și almanahuri*. Extras (1927).
3. L. Rădulescu. *Istoria măsurării timpului*. Sibiu, 1980.
4. Koch Rudi. *Bi-Lexikon Uhren und Zeitmessung*. Leipzig, 1989.
5. Mihai Sporiș. *Mitologia românească. Calendarul popular*. București, 2000.
6. G. Stănilă. *Sisteme calendaristice*. București, 1980.
7. Н. В. Брагинская. *Календарь. Миты народов мира.* Moscova, 1991.
8. И. А. Климишин. *Календарь и хронология.* Moscova, 1990.
9. И. Ф. Полак. *Время и календарь.* Moscova, 1947.
10. https://ro.wikipedia.org/wiki/Calendar
11. https://ro.wikipedia.org/wiki/Calendar gregorian

ȘTEFAN LUȚENCO, profesor, Școala de Arte „Alexei Stârcea"

IMPORTANȚA METODOLOGICĂ A SEMINARELOR ȘI ATELIERELOR DE CREAȚIE ÎN CADRUL EDUCAȚIEI MUZICALE

Master class „Metode de predare a pianului pentru începători", Larisa Jar, prof., Liceul Republican de Muzică „C. Porumbescu", 26.10.2015

Master class cu participarea profesorilor de vioară, formator Svetlana Bălăiescu, Liceul Republican de Muzică „C. Porumbescu", 04.04.2016

Sistemul de învățământ artistic complementar, inclusiv și treapta superioară, se află într-o continuă transformare grație implementării la nivel național a standardelor europene. Exigențele impuse vin din racordarea procesului educațional la obiectivele propuse de Convenția de la Bologna. Fiind niște obiective deschise, implică comunitatea artistică pedagogică spre competitivitate și cooperare cu specialiști de profil din alte instituții similare. Prin urmare, organizarea unor seminare și master class-uri care să fortifice dezvoltarea consistentă a procesului educațional reprezintă un salt calitativ în asigurarea metodică a cadrelor didactice. Un cadru didactic profesionist din domeniul artei muzicale trebuie să demonstreze mai multe competențe:

- „să cunoască conținuturile științifice ale disciplinei și să opereze corect și adecvat cu limbajul specific necesare praxisului muzical școlar, să motiveze elevii/elevul în/pentru formarea deprinderilor și aptitudinilor specifice;
- să opereze cu analogii stilistice și creative între arte, în perspectivă intra și interdisciplinară, ca o unitate a competenței de specialitate în plan teoretic;
- să aibă capacitatea de a construi demersuri didactice interactive și să-și adapteze strategiile didactice la conținuturi;
- să utilizeze documentele școlare reglatoare în spiritul principiilor didactice în specialitatea respectivă, pentru aplicarea adecvată a programei școlare în vederea unui demers didactic eficient;
- să posede o gândire critică privitoare la creațiile muzicale, având o atitudine reflexivă asupra muzicii, precum și disponibilitatea de a transfera în viața socială valori estetice, ca alternative la manifestările de tip kitch;
- să dețină capacitatea de a comunica cu elevul/clasa;
- să dețină capacitatea de a funcționa ca element integrator al valorilor culturale în comunitatea locală și națională" [1, p. 3]. Or, aceste competențe nu se pot dobândi efectiv fără anumite suporturi metodice. Actualmente, un profesor cu un statut înalt profesional decontează următoarea imagine: „calificat pentru un nivel superior de educație, cu o gamă recunoscută de competențe profesionale, capabil să exercite un grad semnificativ de autonomie și judecată profesională și de la care se așteaptă să-și asume responsabilitatea pentru propria dezvoltare profesională continuă și să contribuie la profesia didactică în ansamblul ei, precum și la dezvoltarea politicii și practicii educaționale" [2, p. 4]. Urmărind acest obiectiv major, de pregătire a profesorilor pentru încadrarea și debutul practic în carieră, Școala de Arte „Alexei Stârcea" a organizat și a găzduit pe parcursul anului de studii 2015-2016, o serie de evenimente de orientare metodologică pentru cadrele din domeniul învățământului artistic complementar. Printre acțiunile de anvergură vom enumera următoarele: Master class „Metode de predare a pianului pentru începători", susținut de Larisa Jar, profesor la Liceul Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu", grad didactic superior, 26 octombrie 2015; Master class „Muzica de JAZZ și chitara clasică", formator Nichita Boldârev din Moskova, Rusia, 2 noiembrie 2015; Seminarul de specialitate pentru profesorii de pian „Rolul interpretului în redarea imaginii muzicale", susținut de dr. Ioana Stănescu, lector la Universitatea de Arte „George Enescu" din Iași, România, 10 decembrie 2015; Master class cu participarea profesorilor de vioară, formator Svetlana Bălăiescu, șefa secției *Instrumente cu coarde* la Liceul Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu", 4 martie 2016 etc.

Scopul și obiectivele acestor ateliere de creație au constat, pe de o parte, în familiarizarea profesorilor de specialitate cu metodele și procedeele didactice deja implementate de formator în cariera sa pedagogică sau de artist-muzician, iar în al doilea rând, de a asigura un dialog productiv profesional bazat pe schimbul de experiență. Selectarea formatorilor a fost dictată nemijlocit de rezultatele remarcabile atinse în domeniul profesat de către aceste persoane. Racordarea tuturor sferelor de activitate socială, inclusiv a învățământului, la standardele europene, conduce la crearea unei interdependențe dintre Republica Moldova (candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană) și țările din spațiul UE. Prin urmare, o reușită esențială poate fi considerată și atragerea formatorilor din alte țări. Acest fapt se datorează, în exclusivitate, activităților de cooperare sau parteneriatului încheiat între Școala de Arte „Alexei Stârcea" și instituțiile de profil din străinătate: România, Rusia, Italia, Franța etc. Inițierea acestor cicluri de seminare și master class-uri a presupus, de la bun început, suplinirea golului apărut în urma transformărilor din structura învățământului artistic complementar, dar și a modificarii planurilor de învățământ în cadrul departamentelor responsabile de sistemul integrat de formare inițială, stagiatură și dezvoltare profesională continuă. Un rol deosebit pentru școala de arte, dar și pentru contingentul pedagogic, îl are organizarea acestor prelegeri didactice în incinta instituției, moment relevat și de literatura de specialitate: „se consideră că *formarea cadrelor didactice* și formarea la locul de muncă ar trebui să aibă un rol crucial în formarea unei perspective privind educația în spiritul dezvoltării durabile și în stabilirea modului de introducere concretă a acesteia în școli" [2, p. 10]. Aceeași literatură specifică și acordarea unei atenții profunde și calității profesionale a formatorilor (fapt consemnat de noi ceva mai devreme): „*formatorii și cadrele didactice dețin capacitățile adecvate pentru a preda teme complexe privind educația în spiritul dezvoltării durabile*, prin intermediul formării inițiale și al formării la locul de muncă și prin furnizarea către aceștia [cei care sunt formați – *n. n.*] a instrumentelor și a materialelor de învățare adecvate și actualizate pentru educația în spiritul dezvoltării durabile" [2, p. 10]. Aceste prevederi consună cu documentul *Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020")* înaintat de Consiliului Uniunii Europene, care urmărește ca prin educație și formare profesională să fie rezolvate o serie de probleme legate de socioeconomie, demografie, mediu, tehnologie ș.a. Prin urmare, educația în spiritul dezvoltării durabile prin instruire permanentă (inclusiv prin organizarea seminarelor și atelierelor de creație sau a master class-urilor) la toate nivelurile de educație și pregătire profesională formală, dar și instruire nonformală și informală, va contribui la edificarea unei societăți viabile și prospere.

Referințe bibliografice:

1. *Programa pentru educație muzicală și educație muzicală specializată*. București, 2010. 20 p. Disponibil la: http://documents.tips/documents/educatie-muzicala-educatie-muzicala-specializata-programa-titularizare-2010-p.html.
2. Șerbănescu L. E. *Educatorul și exigențele socio-profesionale*. Rezumatul tezei de doctorat. București, 2011. Disponibil la: www.unibuc.ro/studies/index.php?path=Doctorate2011August%2FSerbanescu+Laura+-+Educatorul+si+exigentele+socio-profesionale/.

RODICA PANAȘESCU, director, Palatul de Cultură, or. Cahul

„Nufărul” – floarea dragostei

Devotatul spectator cahulean a fost răsfățat, în seara zilei de 26 martie, cu un concert de excepție, oferit de către binecunoscutul, în țară și peste hotare, colectiv artistic, Ansamblul model de muzică și dans popular „Nufărul”. Sala mare a Palatului Culturii din orașul Cahul, cu aproape 800 de locuri, a fost luată cu asalt de către toți cei îndrăgostiți de muzica și dansul popular – părinții și apropiații celor 170 de discipoli ai „Nufărul”-ui, „veterani” ai ansamblului, locuitori ai urbei și raionului - și a fost neîncăpătoare. Pofta de frumos și valoare a fost stârnită nu numai de imaginea ansamblului, dar și de programul promis, acesta fiind dedicat aniversării marcate de către „Nufărul” – 20 de ani de la fondare. Așteptările publicului nu au fost înșelate, or prestația dansatorilor, începând cu cei de 4-5 ani și încheind cu adolescenții, a fost una exemplară. Timp de două ore, sala a aplaudat copios compozițiile coregrafice șlefuite, evident, prin muncă și dăruire și prezentate, în scenă, cu multă vioiciune tinerească. Mai bine de 20 de dansuri, printre care, în primul rând, cele din partea locului, dar și *Ciuleandra, Brașoveanca, Boiereasca, Sărbătoreasca, Hostropățul, Polca*, *Hora* și

Ion Arabagji, conducător artistic al Ansamblului de muzică și dans popular *Nufărul*

multe alte perle dansante ale tezaurului popular românesc, au ridicat sala în picioare de nenumărate ori. Este meritul recunoscut al conducătorului artistic și coregrafului Ion Arabadgi, al copiilor, care, alături de pedagogul lor, varsă, zilnic, șiroaie de sudoare în sala de repetiții și, nu în ultimul rând, al orchestrei „Nufărul”, condusă de Alexandru Pasat. Cu siguranță, ar mai fi un factor, ce le asigură „nuferilor” succesul – cel al ereditații, al moștenirii, lăsate acestor copii de către străbuni prin părinții lor. Or, jocul de la sudul Moldovei își poarta, cu mândrie, faima de sute de ani. Ritmul scânteios al dansului popular moldovenesc, promovat de ansamblul „Nufărul”, a asigurat admirația și dorința de noi întâlniri cu folclorul nostru, în zeci de țări ale lumii: România, Ucraina, Lituania, Cehia, Bulgaria, Turcia, Georgia. Sunt așteptați și apreciați, peste tot, cu cele mai prestigioase premii. Iar prin concertul, prilejuit de cei 20 de ani împliniți, „Nufărul” a demonstrat, încă o data, că este mândria Cahulului, dar și a întregii țări.

Petru Cliofos

ALA GRĂJDIANU

Suflet pe altar

La 22 martie utilizatorii bibliotecii publice comunale Obreja Veche au avut parte de clipe frumoase și de neuitat în cadrul lansării cărții de debut „Suflet pe altar” a fălești eanului Petru Cliofos. O sărbătoare cu multe emoții pozitive, recital de versuri al copiilor, sentimente curate și sincere a profesorilor și primarului dl Ghenadie Ganea prezent la activitate.

Savurând din poeziile tânărului scriitor ne-am dat bine seama că sufletul lui este plin de dragoste, bunătate, speranță și de vise care bate cu insistență la poarta împărăției poeziei. Sperăm, că versurile și sfaturile pe care le-a enunțat să contribuie pozitiv la dezvoltarea adevăratelor valori spirituale ale tinerilor de azi. Nu avem decât să-i dorim tânărului poet să ne bucure în continuare cu multe creații împătimit de tot ce este frumos.

Iar un gând frumos al poetului ne îndeamnă să meditâm asupra cuvintelor: „Un om Trăiește când își realizează visele, și Trăiește Fericit când contribuie la visele altora”!

ELENA CULIN

O fereastră deschisă spre cunoaștere

Biblioteca Publică Căplani, r. Ștefan –Vodă, în luna februarie a organizat două sărbători importante atât pentru instituție cât și pentru băștinași: Jubileul bibliotecii – „1an de la inaugurarea Programului Național Novateca”; 70 de ani de la fondarea Bibliotecii Publice Caplani cu genericul „Cetatea cărții la 70 ani”. La această serbare au venit cu mesaje de felicitare primarul satului d. Valeri Tabunșcic și colaboratorii Secției de cultură Ștefan –Vodă. A fost un eveniment frumos pentru comunitatea noastră. Mi se părea că la 70 ani de activitate biblioteca ar fi trebuit să îmbătrâniască însă a întinerit, fiindcă din an în an tot mai mulți utilizatori setoși de carte și de tehnologiile ne păsesc pragul. Datorită Programului Novateca în bibliotecă avem servicii noi – Cursuri de studiere a limbii engleze. Am lansat acest serviciu în luna aprilie 2015 în parteneriat cu Corpul Păcii.

Dr. GRIGORE BOTEZATU

Un cunoscut folclorist muzicolog

Grigore Botezatu

Vasile I. Popovici – compozitor basarabean, născut în comuna Vărzărești, jud. Orhei la 21 ianuarie 1900 – m. 1972, Iași, absolvește Conservatorul din Iași, în 1927 reușește prin concurs să plece la Paris, unde stă 5 ani ca dirijor al corului Capelei Române de acolo, în care timp urmează cursurile vestitei Schola Cantorum, specializându-se în cântec grigorian, orgă și muzică religioasă de toate ritmurile. Reîntors în țară, V. Popovici a fost numit profesor de muzică la școala normală și liceul militar din Tîrgoviște și tot odată profesor la catedra de cânt grigorian și orgă pe lângă Academia de muzică religioasă din București. Din septembrie 1936, înființându-se Conservatorul Municipal din Chișinău, funcționează ca profesor de teorie și istorie a muzicii la acestă instituție și totodată ca profesor de muzică la Tighina.

În ce privește folclorul basarabean V. Popovici are sute de producțiuni populare culese din comuna Horodiște jud. Lăpușna, com. Copanca jud. Tighina, s. Popeștii de Sus jud. Soroca, în cadrul cercetărilor Institutului Social Român din Basarabia, condus de prof. Petre V. Ștefănucă. Producțiunile de la Copanca au fost cântate la radio, la Societatea Muzicală „Carmen", „România" etc. S-au bucurat de succes: „Câte lacrimi am vărsat", „Dealule, face-te-ai luncă", „Chira badei, Chira", „Pe sub deal și pe sub stele" (redevenit cântec preferat al jud. Tighina), „Dinaintea acestor case" (Cea mai frumoasă colindă culeasă) etc. În ce privește jocurile populare basarabene V. Popovici are o colecție variată foarte instructivă: „Jocul Mare", „Săcăroaia", „Răzășeasca", „Hulughița", „Corăgheasca", „Țigăneasca"... Vezi: B. Istru. Vasile I. Popovici. - *Viața Basarabiei*. Anul III, nr. 6-7 iunie – iulie 1938, p.110-112.

În anul 1938 Vasile Popovici a transcris 80 melodii din satul Popeștii de Sus jud. Soroca. Neavând la îndemână un fonograf a fost nevoit să facă transcrierea melodiilor direct pe note. Multe din aceste cântece au fost armonizate de Vasile Popovici pentru cor sau pentru voce, sau pian și au făcut parte din repertoriul celor mai mari societăți corale românești și coruri școlare.

La 24 ianuarie 1939 cu prilejul serbării în Sala Eparhială din Chișinău dna E. Popovici a interpretat două cântece de la Copanca și Popeștii de Sus cu acompaniament de pian. La concertul susținut de Regimentul de Grăniceri în Sala Eparhială din Chișinău (11 martie 1939) s-a cântat „Ciobăneasca" de la Popeștii de Sus – Soroca.

Cu prilejul festivalului organizat de școalele primare din Ținutul Nistru în Sala Expres din Chișinău s-au executat în cor pe două și trei voci mai multe cântece culese în Basarabia și s-au jucat jocurile: „Jocul Mare", „Săcăroaia", „Pălmărița". (Vezi: V. Popovici. *Folclorul muzical basarabean* (*Culegeri și manifestări muzicale*). - *Buletinul Institutului de Cercetări Sociale al României. Regionala Chișinău*. Tom II. Chișinău, 1938, p. 618.).

Peste un an (1939) a apărut și colecția de coruri școlare cu melodii populare în mare parte de la Copanca și Popeștii de Sus armonizate de către Bîrcă și V. Popovici. Vezi: *Cântece basarabene armonizate pe două și trei voci egale*. Chișinău 1939. (P. Ștefănucă face o prezentare în revista „*Viața Basarabiei*", nr.1, Chișinău, 1940).

V. Popovici, cunoscutul folclorisc muzical local „a avut ideia fericită de a nota toată bogăția de cântece de la Codru, pe care le cânta Gh. Madan cu măiestrie și interpretare populară neîntrecută" - scrie Petre V. Ștefănucă. (*Folclor și tradiții populare*. Chișinău, Știința, 1991, vol. II, p.446).

În sumarul de probleme cercetate monografic de către Echipa Regală Monografică nr.1 a Institutului Social Român din Basarabia în s. Popeștii de Sus jud. Soroca în lunile iulie și august 1938 prof. V. Popovici se include cu cântecul și jocul popular. Cercetează următoarele aspecte:

a) Prilejul când sătenii practică muzica;
b) Cântecele legate de anumite obiceiuri;
c) muzica instrumentală. S-au transcris 60 de melodii. (Vezi: *Buletinul Institutului de Cercetări Sociale a României*. Regionala Chișinău. Tom II. Chișinău, 1939, p. 614).

Colectivele corale de la școli și de la căminele culturale în perioada interbelică interpretau cântece populare pe mai multe voci, la fel și romanțe populare participând la concursuri pe țară. „Un sprijin moral important în acest sens l-a oferit programul Școlii Sociologice de la București, condus de profesorul Dimitrie Gusti. Organizarea festivalului național din anul 1937 a marcat

un nou apogeu în mișcarea corală. Repertoriul specific de romanțe se va îmbogăți constant, inclusiv prin contribuția unor autori locali. În această perioadă se remarcă activitatea compozitorului și dirijorului basarabean V. Popovici, membru activ al campaniilor de cercetare monografică a folclorului conduse de D. Gusti. El a scris cunoscuta romanță corală „Sara pe deal", lansând astfel în universul muzicii o celebră poezie a lui M. Eminescu". (Vezi: V. Chiselită. *Romanța ca gen popular – din istoria evoluției în context european și național. Buletin științific. Revistă de Etnografie, Științele Naturii și Muziologiei. Serie nouă. Vol. 9 (22). Etnografie și muziologie*. Chișinău, 2008, p.128).

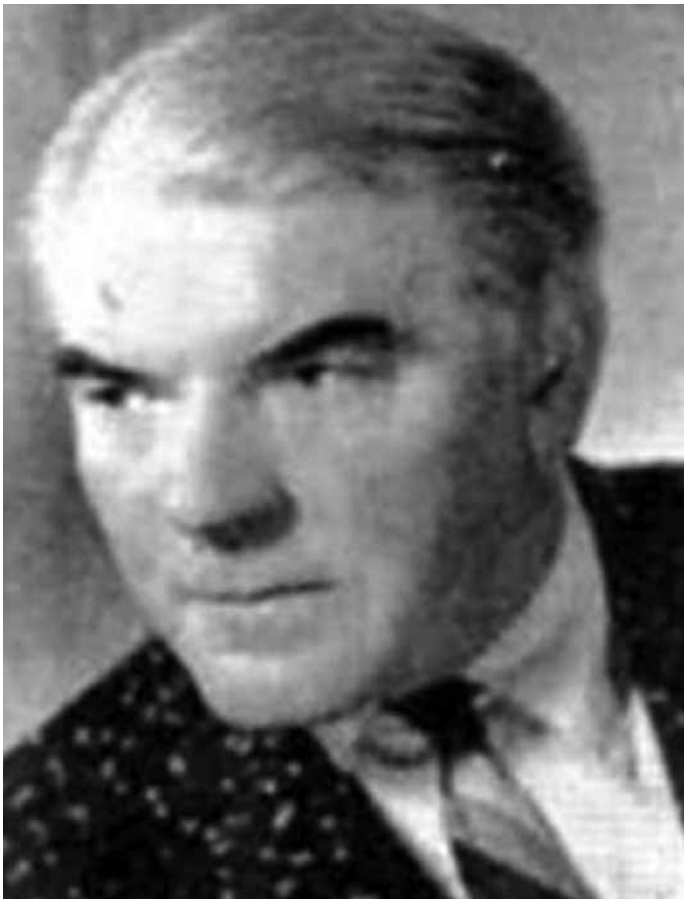

Vasile I. Popovici

V. Popovici a făcut cercetări de folclor muzical în Basarabia, încadrându-se în echipele de studiere monografică a satelor organizate de Filiala Chișinău a Institutului Social Român din Basarabia. De la Copanca a înregistrat o sută de cântece, a descris hora satului, a fixat 40 melodii de jocuri populare moldovenești, a stabilit influențe ucrainene, lipovenești asupra repertoriului folcloric local ce se datorau convețuirii și căsătoriei mixte cu familii de ucraineni și lipoveni așezate aici pe la jumătatea secolului al XIX. (Vezi: V. Popovici. *Cântecul popular la Copanca*. - Buletinul Institutului de Cercetări Sociale al României. Regionala Chișinău, II, 1939, p. 617- 620).

În cadrul Institutului Social Român a avut loc la Conservatorul Municipal conferința prof. V. Popovici întitulată: „Cântecul și jocul românesc din Copanca". Cercetările de teren au scos la iveală multe creații folclorice, multe cântece vechi moldovenești. Avându-se în vedere componența etnică a satului se menționează că „satul Copanca din jud. Tighina a fost odinioară numai de moldoveni curați". Acum vre-o sută de ani au început să se așeze primii străini, în mare parte lipoveni, ucraineni și ruși. Acest amestec de neamuri a avut o mare influență în manifestările atistice, în special asupra cântecului și jocului moldovenesc de acolo. Creațiile folclorice „curat moldoveești" din Copanca mai târziu cu venirea lipovenilor, ucrainenilor, rușilor „cântecele au început să se rusifice în parte în structura lor – melodia".

Caracterizând fenomenul de răspândire a folclorului cântat și de pătrundere în repertoriul satului a unor creații folclorice din alte zone consemnează, că „de la Unire încoace se simte o puternică influență a cântecelor din alte ținuturi, îndeosebi din Oltenia, aduse mereu prin tinerii care se întorc din armată. (Vezi: *Cântecul și jocul românesc din Copanca*. Ziarul „Viața Basarabiei". An. VII, nr.1471. Chișinău. Miercuri 9 februarie, 1938, p.2).

Într-o scrisoare din 30 octombrie 1967 V. Popovici îi scia folcloristei Tatiana Gălușcă angajată în alcătuirea unei antalogii de cântece moldovenești: „Stimată Doamnă, Vă mulțumesc pentru rândurile adresate mie și cu acest prilej îmi exprim satisfacția pentru faptul că nu ați părăsit frumoasa și nobila îndeletnicire de folclorist. Eu Vă ofer cu plăcăre din materialul meu pentru antologia la care lucrați, rămânând numai să-mi indicați mai precis ce Vă interesează. Vă atrag însă atenția că culegerile mele au în primul rând interes muzical, deși versurile sunt și ele transcrise cu cea mai mare grijă. Dacă îmi mai scrieți, Vaș ruga să mă lămuriți cum ar putea fi tipărită culegerea mea de cântece românești, vre-o două sute cincizeci la număr de diferite genuri, culese din comunele Copanca, Puținteii Mari, Vîprova, Popeștii de Sus, Horodiște, etc. Și un mănunchi de alte 45 cântece culese de la scriitorul Gheorghe Madan, cu care am fost bun prieten. Toate acestea adunate în anii 1937 – 1939 sunt gata de tipar, dar cine le-ar putea publica?.. Aș fi tare mulțumit să-mi dați vre-o sugestie în legătură cu aceasta – despre care Cardaș este vorba în scrisoarea Dumneavoastră? Eu am un mare prieten, Gheorghe Cardaș, scriitor, profesor și savant bibliofil, care locuiește în București, strada Dr. Felix. Dacă el, Vă rog să-i transmiteți din partea mea cele mai frumoase amintiri, de asemenea și soției Dumnealui.

În încheiere Vă mulțumesc și pentru cuvintele dulcioase în amintirea bunului, talentatului și harnicului nostru prieten Ștefănucă. Nu-l voi uita niciodată!

Am fost plecat din Iași timp de o lună și așa se explică răspunsul meu întârziat. Al Dumneavoastră, cu tot respectul și admirația. V. Popovici.

Gheorghe Cardaș a scris lucrări despre fabulă în literatura românească, a antologat texte ale fabuliștilor Gh. Asachi, Anton Pann, Constantin Stamati, Alexandru Donici, Ion Sîrbu, Gr. Alexandrescu, Gheorghe Sion, B. P. Hajdeu. Petre V. Ștefănucă o recomanda ca „utilă profesorilor de Limbă Română și elevilor de curs secundar". Gheorghe Cardaș scriitor, profesor și savant un mare prieten al muzicologului Vasile Popovici și folcloristei Tatiana Gălușcă.

VERONICA RABOTA, profesoară, Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”, Soroca.

Principii metodologice în dezvoltarea auzului melodic în baza modului

Intonația exactă. Auzul intonațional – unul din cele mai importante componente ale aptitudinilor muzicale. Însușirile lui: capacitatea de a percepe, memora și a reproduce sunete de diferite înălțimi. Disciplina „Solfegiu” nu-și pune drept obiectiv de a dezvolta auzul absolut, ci memorizarea diferitor înălțimi de sunete luate separat. O mare atenție în solfegiu se acordă studierii raportului dintre sunete. Deaceea, această însușire a auzului va fi numită auzul melodic – capacitatea de a percepe, memoriza și reproduce melodia. Baza psihofiziologică a auzului melodic - formarea reflexelor pe atitudini, atît în perceperea auditivă, cât și în cânt. Anume auzul melodic reprezintă prima manifestare a muzicalității. În auzul melodic o mare însemnătate are partea intonațională. În lucrul asupra cultivării auzului melodic intonația poate fi percepută ca o turație melodică și ca o sonoritate justă, exactă, ambele fiind într-o legătură indispensabilă. Este necesar ca această corelație să fie luată în considerație în procesul de educare a auzului. Neajunsurile vechilor sisteme – sistemul intervalelor, sistemul do major și altele reiese din aceea, că toată activitatea era îndreptată asupra obținerii intonației exacte a înălțimii sunetului fără a lua în considerație corelația modală a sunetelor în melodie.

Care este totuși înțelesul de simț modal și cum se manifestă el ?

Teplov dă următoarea definire : „Simțul modal este trăirea emoțională a anumitor corelații între sunete ...”. Cu alte cuvinte , noi atribuim sunetelor din melodie anumite caracteristici în baza cărora există o trăire emoțională de stabilitate sau instabilitate a sunetului, turații melodice închise sau deschise, tendințe spre coloritul major sau minor, construcții și dezmembrarea sau disocierea melodiei în fraze, tendința spre rezolvarea acordurilor etc.

Toate acestea nu au legătură cu înălțimea concretă a sunetelor, ci doar cu corelația lor, care nu poate apărea în perceperea unor sunete neprevăzute, luate separat. Așa senzații pot fi trăite numai prin sunetele melodiei, sunetele organizate în mod. Datorită unei temelii emoționale ea este accesibilă celui mai larg cerc de oameni, chiar și celor ce nu cunosc gramatica muzicală. De aici reiese cel mai important principiu metodologic: educarea simțului modal trebuie să fie realizat la diferite etape, iar la etapa primară nu este neapărat să ne bazăm pe cunoașterea notelor.

Experiența celor mai buni pedagogi a arătat cît de important este de a educa simțul modului la diferite trepte până a însuși cunoștințele teoretice despre tonalitate, de a dobândi deprinderea de a simți și a păstra modul, de a reproduce liber treptele modale și de a le improviza în orice tonalitate.

Pedagogul, d-na V.Taranușenco, în urma cercetărilor asupra dezvoltării auzului absolut scria următoarele: „Majoritatea elevilor de la început aud tonalitățile, iar ulterior- sunete separate, de unde reiese că perceperea în complex se dezvoltă mai rapid. La început apare perioada răspunsurilor aproximative, aproape de adevăr, elevul găsind doar regiunea sunetului sau a tonalității (erori de un ton sau semiton). Odată cu intensificarea atenției asupra perceperii culorii (timbrului) și memorizarea ei, bazîndu-se pe particularitățile fibrelor nervoase , duce la păstrarea mai îndelungată a sensibilității (rămășița sonorității) și în timpul fixării atenției elevului asupra culorii tonalității aceste iritații (excitări) devin permanente, ceea ce contribuie la memorizarea trainică a sunetelor și tonalităților”.

La prima etapă obiectivul fundamental – educarea simțului stabilității tonale, deprinderea de a păstra modul, simțul perspectivei tonale pe un timp îndelungat, astfel – însușirea diatonicii la orice înălțime. Următoarea etapă constă în educarea deprinderii de a „învinge” diatonica; însușirea sunetelor alterate, iar apoi – cromatisme ajutătoare și de trecere în baza diatonicii în limetele tonalității date. Cu totul altfel stau lucrurile atunci când sunetele cromatice ne servesc drept punte spre o tonalitate nouă, în modulații și inflexiuni. În acest caz este necesar să educăm deprinderea de reorganizare auditivă. În momentul deplasării sunetul găsit și intonat în tonalitatea de bază trebuie să fie revăzut și stabilit în tonalitatea nouă. Este foarte important să-ți imaginezi intuitiv mișcarea ulterioară a melodiei în tonalitatea nouă.

Vorbind despre temelia melodică în dezvoltarea și educarea simțului modo-tonal este cu neputință să nu luăm în considerație rolul armoniei. Anume armonia, acordurile, corelația sonoră, datorită expresivității, sensibilității, emoționalității vii în percepere, contribuie la conștientizarea relațiilor modale. Trebuie să-l învățăm pe elev să simtă în care direcție ne duce acordul dat, să înțeleagă corelația funcțională în armonie. În acest caz perceperea auditivă a acordurilor poate să nu fie bazată pe cunoștințele teoretice din armonie, cele din urmă fiind doar un suport în perceperea mai bună.

Nivelul de dezvoltare a auzului melodic poate fi apreciat după calitatea intonării melodiei. Bazîndu-ne pe fundamentul modal intonarea desăvîrșită are partea ei specifică.

În lucrarea sa N.Garbuzov „Fenomenul zonal al auzului acustic” a argumentat științific, că înălțimea sunetelor în muzică este relativă, ceea ce a fost confirmat prin metodele analizei acustice.

Cercetările lui Iu. Rags despre normele artistice ale intonării desăvârșite în demonstrarea melodiei au arătat, că în practică nu există parametri unici în măsurarea intervalelor. Extinderea zonei intervalelor, măsurată în cenți (a suta parte a semitonului temperat), depinde de condițiile modale, armonice, metroritmice etc. Diferite intervale conțin diverse zone de oscilații. Așa dar, secunda mică este foarte mobilă, zona ei – pînă la 108 cenți, secunda mare este mai inertă, zona ei fiind de 82 cenți. De regulă zona de oscilații a sunetelor ajutătoare este mai îngustă în comparație cu cele de trecere. Zona semitonului diatonic mai îngustă decât zona semitonului cromatic. Totodată funcționează o legitate deosebită a echilibrului, care ne permite să păstrăm unitatea culorilor tonale, a echilibrului tonal. Așa dar , dacă un interval se îngustează, atunci următorul se lărgește, fiind o mărturie a unei intonări adaptabile. În același timp nivelul tonal în întregime se menține.

Va urma

Iosif cel Bun

Dramatizare de L. Cebotari cu același nume după nuvela lui I. Druță

Personajele:
Copilița – Mărioara
Bătrînul – Iosif cel Bun

Salonul unui spital. În salon o copiliță care desface mai multe pastile pe care le aruncă într-un pahar cu apă. După ce aruncă grămada de pastile, le amestecă cu o linguriță, mai apoi ia vorba.

Copilița: Se zice că de moarte nu face să te temi. Cum îți vine ceasul, te prefaci într-o vrăbiuță, te avînți în largul mării, departe-departe de unde vrăbiuța în veacul –veacului nu se mai întoarce. Sleită de puteri te așezi pe o creastă de val, închizi ochișorii, adormi pe o clipă și gata... La revedere. Ici ai fost, ici nu mai ești. Și ca să vezi peste o clipă-două n-o să mai fiu nici eu. A venit timpul cînd trebuie și eu să mă prefac într-o vrăbiuță. A venit ora cînd vrăbiuța mea trebuie să pornească în ultima sa cale. Decît singură și lepădată de toți, mai bine de acu vrăbiuță pe veci.

Duce paharul la gură. Vrea să bea soluția și cînd colo un bătrăn care se arată cu o lumînare aprinsă în mînă strigă din răsputeri:

Bătrînul: Stai fato, oprește-te! Ce vreai să faci?

(speriată fetița scapă paharul din mînă și pierdută răspunde:)

Copilița: Iaca vreau... să ies... să mă plimb...

Bătrînul: Păi așa se plimbă la voi lumea. În miez de noapte transformîndu-se într-o vrăbiuță. Ți s-o fi urît cumva de viață?

Copilița: Mi s-o urît.

Bătrînul: Și chiar să nu-ți fie deloc dragă lumea în care trăiești?

Copilița: Nu.

Bătrînul: De ce?

Copilița: Fiindcă nimeni n-are nevoie de mine. Nimeni nu mă iubește.

Bătrînul: Da învățătorul?

Copilița: Nici el, nu mă iubește.

Bătrînul: De unde știi?

Copilița: Știu. Nu văd eu cum i se luminează fața cînd vede copiii lui și cum i se face a lehamite cînd ne vede pe noi.

Bătrînul: Și dacă unui învățător i s-o făcut lehamite, că sunteți și voi poame bune, atunci ce faci? Îți pui capăt zilelor?

Copilița: Ce să mai încurce lumea și cei care-s singuri-singurei?

Bătrînul: Măi fato, da-ți închipui tu cam ce s-ar putea întîmpla pe lume, dacă toți cei care se simt singuri, ori li se pare că nimeni nu-i jelește, s-ar preface în vrăbiuțe și s-or porni în noaptea cea neagră și fără de margini.

Copilița: Dacă nu, că eu nu chiar așa deodată. Am tot înghițit și răbdat cît am putut. Nu mă iubea nimeni și eu răbdam. Uitau cu toții de mine și eu iarăși răbdam. Nu mă luau în seamă, și eu din nou răbdam. Ei, da cînd m-am îmbolnăvit și m-au adus la spital și cele mai bune prietene ale mele, adunîndu-se sub fereastră, au început a trage la sorț, împărțindu-mi averea de parcă aș fi murit de acum, a fost prea din cale afară...

Bătrînul: Ei, lasă, nu te mai boci atîta, că sub fereastră nu s-au adunat chiar toate prietenele. O parte din ele, cele adevărate au rămas la orfelinat.

Copilița: Care adevărate, cînd eu, iaca de cînd îs încuiată aici, nimeni nu vine să mă vadă.

Bătrînul: Nu vin, pentru că e vorba de-o boală infecțioasă. Se tem.

Copilița: Mata cum ai venit și nu te-ai temut?

Bătrînul: Fiindcă sunt la slujbă.

Copilița: Cum adică la slujbă? Cine ești mata? Și în ce constă slujba matale? Că după vorbă nu prea semeni a doctor.

Bătrînul: Sunt Iosif cel Bun. Și-i opresc pe lumea asta pe unii, care vor să se transforme în vrăbiuțe.

Copilița: Și pe mine de ce mai oprit, de ce nu m-ai lăsat să mor?

Bătrînul: Fiindcă ai o vîrstă prea fragedă. Și mai ești și o fetiță cumincioară.

Copilița: De unde știi mata că-s cuminte? Da dacă ți-oi spune că-s o lepădătură?

Bătrînul: Vai de mine, cum se poate un copil numi lepădătură?!

Copilița: Da cum altfel să-i zici unui copil pe care toți îl leapădă.

Bătrînul: Cine te-o lepădat?

Copilița: Mai întîi m-o lepădat mămița. Cum m-o făcut, m-o și lepădat la casa de copii. Apoi m-au lepădat bunicii, o vreme se zvonea că niște bătrînei umblă și mă caută, da pe urmă s-au lepădat și ei de mine. O femeie umbla anul trecut să mă ia de suflet, ș-o tot șezut cu mine alături, m-o tot iscodit ba de una, ba de alta, apoi s-o dus și ... n-o mai venit. Statul, statul, mai-mai să se lepede și el de noi – ba uită să ne trimită pîine, ba cartofi, ba crupe, ba cărbuni și dîrdîim de frig, că ne clănțenesc dinții în gură. Crezi mata că-i ușor de trăit pe lumea asta, cînd ești orfan și n-ai pe nimeni?!

Bătrînul: Ce înseamnă orfan? Unde ai văzut tu orfan?

Copilița: D-apu... ia uite mata mai bine la mine...

Bătrînul: Prostuțo, copilul nu poate fi orfan, avînd Tată.

Copilița: Eu nu-l am.

Bătrînul: Ba-l ai.

Copilița: Dar unde-i, dacă-l am? Unde-i?

Bătrînul: În cer.

Copilița: Mata vreai să spui că tata meu a murit?

Bătrînul: Nu. Cum a fost în cer, așa o și rămas acolo.

Copilița: Cum poate fi una ca asta – el acolo și eu aici.

Bătrînul: Vezi, copilă dragă, cum vine asta. Fiecare din noi, avînd un tată pămîntesc, mai are și unul ceresc. Și dacă cel pămîntesc care are și el , sărmanul, griji destule și ba se duce, ba vine și iar se duce, și iar nu vine, după care se duce și dus a fost, apoi Tatăl cel Ceresc cînd îl cauți e acasă. Iertător și bun la inimă cum este are timp pentru fiecare. Iubindu-ne pe toți, nu se mai satură de noi, urmărindu-ne clipă cu clipă, pas cu pas.

Copilița: Matale îmi vorbești de Dumnezeu?

Bătrînul: Firește e vorba de Dumnezeu, de Tatăl nostru cel Ceresc.

Copilița: Crezi c-o fi auzit de Mărioara?

Bătrînul: Nu numai c-o auzit, dar te și iubește, cum nu se mai poate.

Copilița: Ei, de-amu asta e prea din cale afară...

Bătrînul: Cum adică, prea din cale afară? Cum adică, prea

din cale afară? Dacă nu ținea el la tine, atît de mult m-ar fi trimis în puterea nopții să te opresc din cale în care erai gata să te pornești? Crezi că a fost o treaba ușoară? Un minut, o secundă dacă întîrzîiam, nu te mai scăpa nimeni...
Copilița: Chiar că a fost o minune. Of, că așa aș fi vrut să-l văd măcar cu un ochi.
Bătrînul: Pe cine?
Copilița: Pe Tatăl cel Ceresc.
Bătrînul: De văzut El nu poate fi văzut, dar poți comunica cu dînsul.
Copilița: Cum?
Bătrînul: Prin rugăciune. Că ce este rugăciunea? Omul stă de vorbă cu Tatăl cel Ceresc.
Copilița: Dacă nu știu cum se face. Poate mă înveți mata o rugăciune, că acum după ce am și eu Tată, vreau să trăiesc și să stau de vorbă cu El.
Bătrînul: Cu mare plăcere. Numai că, am s-o fac prin intermediul mai multor micuți de la mai multe case de copiii cărora nu le-am dat voie să se transforme în vrăbiuțe. Hai, șezi cuminţică, colea - privește și ascultă.

Ca printr-o minune în fața bătrînului și a fetiței apare un grup de copii cu lumînări aprinse în mînă. Se așează în genunchi, și luminați și smeriți, încep a se ruga.
Copii: Tatăl nostru care ești în ceruri, miluiește-ne Doamne, că suntem singurei și în afară de Tine nu avem nici o nădejde.

Curăță-ne Doamne casa și masa, duhul și trupul de toate rătăcirile, de toate păcătuirile, de toate nelegiurile, așa încît să nu ne rămînă decît, o singură dragoste și o bucată de pîine pe masă.

Izbăvește-ne, Doamne de străvechiul nostru blestem de-a porni peste tot și-a nu ajunge nicăieri, de-a le începe pe toate și a nu duce nimic pînă la capăt.

Curăță-ne cugetul de pustietate, de întunecime de răutate, și dăruiește-ne o zi de liniște curată, neprihănită, o zi de tăcere de contemplare, așa ca să putem sta la sfat cu sufletul nostru, cu sovestea noastră.

Apoi tot sfătuindu-ne, tot rătăcind prin vremuri și destine, de la una la alta o să simțim cum se strecoară pe sus, pe sus de tot, pe sub ceruri, veșnicia.

Și atunci, cînd se va perinda peste noi veșnicia, ne vom auzi glasul. Acel glas tainic, care încă nu a îmbrăcat haina cuvîntului, nu și-a găsit unda sonoră, nu se grăbește să iasă în lume, ci gîngîie în fașe. Acel glas intim pe care îl auzim numai noi este sensul suprem al existenței noastre, el fiiind suflare din suflarea Domnului.

Fără a-l căuta, fără a-l înțelege, fără a cinsti acel glas, vom rămîne o coamă de colb dusă pe vînt.

Și ca să nu rămînem acea coamă de colb, luminează-ne Doamne cel puțin rareori, cu gînduri bune, înțelepte, roditoare ca, trăindu-ne veacul cu apucături de cele care eu – ție, tu – mie, ori tu pe el, ori el pe tine, jos cu ista, sus cu cela. Și tot așa din an în an, din generație în generație, am distrus pămînturile, satele, familia și însuși felul nostru de a fi.

Am decăzut, Doamne, tot numărîndu-ne zilele de la o datorie la altă datorie, de la o alegere la altă alegere, de la o dezamăgire, la altă dezamăgire.

Am sălbătăcit, tot înlocuind rațiunea, cu emoțiile, agresivitatea primară cu politica, jefuirea neamului cu slujirea neamului.

De aceea, întoarce-ne acele gînduri curate, adînci, omenești așa, încît să ne putem aduna sub acoperișurile lor de la părinți, de la strămoși, pînă la urmașii, ce vor să vină.

Întoarce-ne acea respirație largă, senină, care să cuprindă toată frumusețea, toată adîncimea, toată tristețea verbului matern.

Dăruiește-ne bunăvoința fără de margini cu care vom primi, cu care vom privi lumea, pentru că atunci, și numai atunci lumina cerească va prinde rădăcini, va da roadă, așa ca să putem spune, în ceasul de pe urmă – am trăit și noi pe această lume și Dumnezeu nu ne-a uitat și nu ne-a ocolit. Dumnezeu a fost tot timpul cu noi.

Luminați și pocăiți mai departe copiii stau de vorbă cu bunul Dumnezeu printr-o rugăciune cîntată. Ultima strofă o cîntă, plecînd:

Copii: Doamne, îți revarsă harul
Tu, stăpînule în toate,
Peste noi, peste pămîntul,
Încărcatul de păcate.
Cerne-ți toată-a ta iubire,
Peste oameni și țărîne,
Noi trimite-vom spre tine
Rugele noastre stăpîne.
Iartă-i, Doamne de păcate
Să-nțeleagă fericirea,
Și-între naștere și moarte,
Să cunoască doar iubirea.

Fetița cu inima plină de bucurie, petrecîndu-i îl întreabă pe Iosif cel Bun

Copilița: Bunule, cine sunt micuții, care au stat de vorbă numai ce cu Tatăl cel Ceresc?
Bătrînul: Copiii Dumnealui.
Copilița: Cum adică Tatăl meu Ceresc e și Tatăl lor.
Bătrînul: Firește.
Copilița: Iese că ei sunt frații și surorile mele.
Bătrînul: Așa iese.
Copilița: Bunule, acum după ce am Tată, frați și surori, inima mi-i plină de bucurie și mi s-a făcut mai ușor pe suflet. Mi se pare, că e mai multă lumină în jur. Așa am o poftă de viață. Așa vreau să-i trimit și eu Tatălui cel Ceresc o rugăciune.
Bătrînul: Păi, trimite-i. Cine-ți încurcă? Așează-te cuminţică și stai de vorbă cu el.

Copilița își pune o broboadă pe cap, se lasă în genunchi și începe rugăciunea

Copilița: Tatăl nostru care ești în ceruri, sfințească-se numele tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pămînt. Pîinea noastră cea de toate zilele, dă-ni-o nouă astăzi și ne iartă păcatele noastre, precum iertăm și noi greșiților noștri, și nu ne duce în ispită, ci izbăvește-ne de cel rău, căci a ta este împărăția, puterea și slava în veci. Amin. Am zis bine, bunule?
Bătrînul: Chiar foarte bine. Acum după ce ai stat de vorbă cu Tatăl tău, poți pleca la culcare liniștită, că după ce rugăciunea ta a ajuns la Tatăl cel Ceresc, El numaidecît o să aibă grijă de tine.
Copilița: Crezi?
Bătrînul: D-apoi cum altfel.
Copilița: Atunci, noapte bună, bunule.
Bătrînul: Noapte bună, Mărioara.

Fetița se ridică și pleacă la culcare. Bătrînul, rămînînd singur, meditează trist:

Bătrînul: Sărmanii copii. Cu ce sunt ei de vină că s-au născut într-o țară plină cu case de copii, unde în afară de bunul Dumnezeu, nimănui nu-i pasă de ei?

Și oftînd, pleacă. Numai mirozna de ceară mai amintește că fusese pe aici Iosif cel Bun.

MARIANA COCIERU, Institutul de Filologie al AȘM

SPAȚIUL FOLCLORIC — PROTOTIPUL „IMAGO MUNDI” ÎN PROZA DIN BASARABIA

Investigând transfigurarea spațiului de sorginte folclorică în proza „rurală” vom sublinia că din perspectivă etnologică e necesar de a-i stabili și delimita hotarul ca „margine a unui spațiu cultural” [1, p. 18]. Odată identificat sau delimitat, spațiul devine unul simbolic, cu atât mai mult că este perceput ca obiect al unei organizări în care se înscriu celelalte înfățișări ale sistemelor sociale (în concordanță cu ritualurile, credințele și superstițiile, tradițiile, datinile acestui popor). Cu referire la aceste imagini, exegeta Varvara Buzilă va atrage atenția asupra faptului că „multiplele prescripții și interdicții, promovate prin intermediul ritualurilor, obiceiurilor, datinilor, dar și a unei moralități și a etichetei consecvente au conturat «un comportament social cosmotic, prin performarea căruia omul spațiului etno-folcloric și-a definit psiho-mental raporturile sale cu teritoriul de obârșie»” [2, p. 42].

Prin urmare, spațiul folcloric este perceput și astăzi de către societatea antropologică românească drept o verigă esențială în investigarea culturii tradiționale. Lumea rurală, fiind încă strâns legată de pământ, țară, natură, semeni, păstrează cu sfințenie relațiile cu moștenirea materială și spirituală a neamului. Afirmarea și esențializarea fenomenului de *proză rurală* în literatura scrisă, prin invocarea habitatului tradițional, a motivat descrierea satului și a țăranului în ipostaza lor fenomenologică (natură, atmosferă, cadru rustic, personaje, limbaj, vestimentație, ocupații specifice, obiceiuri și tradiții etnofolclorice, mentalități etc.). În universul creator al scriitorilor români din Basarabia, după cum menționează T. Butnaru, „satul esențializează, el aprofundează ideea continuității, a permanenței, a legăturilor originare cu pământul, cu problemele sociale și morale ale vieții omenești” [3, p. 23]. Maeștrii de condei înșiși reiterau acest adevăr – pentru ei, spațiul rural e „acea eternă lecție de colectivitate, acel suflu al întregului”, „e întrupare, rod și saț, pâinea noastră cea de toate zilele, vinul de pe masă, cântec și joc, tradiții noi și obiceiuri de când lumea, nod al șoselelor asfaltate și loc al șezătorilor, unde mai răsună bătrânescul murmur al baladelor” [4, p. 12].

Analizând procesul literar din perioada anilor 1960-1980, exegeta T. Butnaru observă că „experiența dramatică a acestei generații de scriitori a determinat ca drumul lor în literatură să fie deseori urmărit de obsesia satului. Ceea ce L. Blaga confirmase anterior, [că] «veșnicia s-a născut la sat», corespundea întru totul dispoziției lor interioare și structurii sufletești. Deși, după precizarea lui E. Manu, că tipologic ei nu mai sunt «țărani, ci intelelectuali», nostalgia satului îi însoțește, revărsându-se în confesiuni lirice vibrante. Reconstituirea atmosferei rustice vine direct prin prisma creației populare. «Satul din suflet» care trăiește în intuiția lor scriitoricească nu le-a permis să se depărteze prea mult de folclor, nici atunci când o senzație de «saturație folclorică» se întrezărește la orizontul contemporaneității, iar tendința spre reflexele poeziei moderniste deveniseră o modă” [4, p. 9].

Academicianul M. Cimpoi surprinde în transsubstanțierea estetică a spațiului folcloric nu doar „o orientare tematică, ci substanța organică a literaturii basarabene, dimensiunea ei ontologică fundamentală”. Satul devine pentru scriitori „o oglindă a universului”, o „imago mundi”, o „realitate absolută”. Criticul va evidenția un adevăr consemnat și de alți exegeți: „Satul basarabean se identifică mai degrabă cu spațiul suferinței; istoria îl terorizează din toate cele patru părți ale lumii, îl transformă într-un «nod» tragic. Marcat de «fatum», agresat de civilizație, se ține, însă, de «obiceiul pământului» și supraviețuiește” [5, p. 217].

Prozatorii ruraliști, enunțând satul și problemele lui, însușesc trăsătura esențială a creatorilor anonimi ai capodoperelor folclorice și utilizează în operele lor personaje, mijloace, procedee de origine indigenă, ceea ce-i permite cercetătoarei Ana Ghilaș să investigheze procesul literar din Basarabia din perspectiva modelului *bonus pastor*. „Trimiterea la *rusticitate,* afirmă exegetul Dan Mănucă, devine obligatorie în orice scriere care aspiră la un statut cât de cât literar” [6, p. 41], mai ales, când prozatorul încearcă să explice universul în totalitate, inclusiv pe cel urban, ca pe un mod de apărare împotriva haosului social-politic. De aceea „cercetarea spiritualității rustice ne-ar putea reda umanitatea, un univers pluridimensional care să ne elibereze din capcana orizontului plat în care *homo videns* navighează, unde omul plat își pierde clipă de clipă dimensiunea profund umană” [7]. Prin urmare, reabilitarea umanității, dar și rezistența în fața vitregiilor istorice, au fost ancorate de către scriitori în valorificarea simbolurilor mitico-folclorice: pământul, drumul, izvorul, hora, cimpoiul, fluierul, buciumul, cornul, doina, casa, pragul, focul din vatră, peștera, biserica, elementele de port național, păsările, păstorul, toiagul, mama etc. Astfel, folclorul nu este doar un izvor de inspirație pentru prozatori, ci o legătură strânsă cu tradiția, cu psihologia populară despre existența umană.

Bonus pastor reprizintă un model narativ, este expresia întoarcerii către energizantul cămin pastoral, către sorgintea folclorică. Acest tipar românesc reprezintă o valoare estetică, al cărui instituire semnalează învingerea unor frustrări. *Bonus pastor* este rezultatul unei simbioze a factorilor deosebiți, printre care se înscrie și pierderea valorilor. Acest moment contemplează individul doar în raport cu colectivul. Investigațiile folcloristice de ultimă oră s-au străduit să stabilească rolul colectivității și al individului în crearea, păstrarea și transmiterea folclorului. Ceea ce este nou pentru individ, capătă rezonanță în colectivitate doar dacă consună tradiției și devine un bun asimilat. Prin urmare, caracterul colectiv al creației populare mizează pe raportul dintre creatorul popular și colectivitatea căreia aparține și relația dintre tradiție și improvizație. În mod evident, modelul *bonus pastor* reprezintă un simbol al etniei.

Aducem un argument în plus în favoarea acestei afirmații, urmărind logica investigațiilor întreprinse de

cercetătorul Nicolae Cojocaru cu referință la balada *Miorița* și *Bunul Păstor*: „Influențat de imaginea religioasă propovăduită și de Biserică, chipul *Bunului Păstor* a fost asimilat în conștiința românească, care l-a țesut pe baladă, probabil dintr-o legendă neversificată, azi pierdută, ca și în cazul temei *Mănăstirii Argeșului"* [8, p. 348]. Prin urmare, imaginea păstorului care se jertfește pentru lume, pentru mântuirea ei și renașterea în favoarea unei noi credințe, într-un singur Dumnezeu atotputernic, ne demonstrează că modelul *bonus pastor* ne vine pe calea creștinismului. Iar poporul român, după cum afirmă majoritatea studiilor teologice, a fost primul popor încreștinat de către apostolul Andrei din Betsaida, sanctificat cu numele *Sf. Andrei – cel dintâi chemat* [9, p. 91-92]. Instituit astfel în cultura românească, păstorul reprezintă „jertfa pentru un neam întreg de păstori, pentru continuitatea îndeletnicirii" [8, p. 348]. Nu în zadar ne-au fost atribuite calificativele: *popor mioritic*, *păstoresc*, iar motivul păstorului, precum și alegoria moarte-nuntă au devenit teme extravalorificate de scriitorii români.

Pentru a elucida factorii care participă la sensibilizarea artistică a prozei rurale să urmărim ce reprezintă spațiul și timpul în mentalitatea țăranului român. Timpul pentru individul de la țară este legat de spațiul folcloric, rural, cel al satului și se pretează judecății din două perspective: „timpul ca fenomen pozitiv, <...> legat de știința pozitivă populară <...> inseparabil de observarea obiectivă a cerului și timpul – fenomen mistic, <...> legat de credințe și obiceiuri, inseparabil de observarea strictă a rânduielilor colective magico-religioase [10, p. 8]. Astfel, chiar pentru a creiona personaje specifice mediului rural, prozatorii sunt îndemnați să dea pondere timpului și spațiului în concepție populară. Timpul, reprezentat de marea trecere existențială, necesită din partea maeștrilor de condei conștientizarea elementelor indispensabile unei atare derulări temporale. Probabil din aceste considerente, proza de respirație rurală transsubstanțiază constituentele etnofolclorice în strânsă legătură cu cadrul ritualico-magic de desfășurare a acestora. Timpul în viziune folclorică se desfășoară în strânsă corelație cu viața spirituală a mediului sătesc, de aceea „nu apare anormal și ciudat, ci organic, plin de sens și firesc" [10, p. 14]. Dacă pentru omul modern timpul este unul cantitativ, abstract și succesiv, atunci pentru țăran acesta este mai dezvoltat, în strânsă legătură cu trecerea și eternitatea lucrurilor: „țăranul gândește, lucrează și simte timpul într-un ritm și într-un sens aparte care îl duc la o reprezentare concretă și calitativă a perioadelor, a momentelor care vin, se duc, revin în altfel și curg mereu cu înțelesuri proprii" [10, p. 16]. Eternitatea este încrederea în existența după moartea fizică, iar acest fapt este legat de spiritualitate, de credința în Dumnezeu: „Lumea începe și sfârșește în Dumnezeu; omul începe și sfârșește tot în Dumnezeu" [10, p. 26]. E accepția unui „timp sacru", mitic și a relevării individului „homo religiosus" (Mircea Eliade). Și la ora actuală supraviețuirea lui „homo religiosus" în cercul protector al culturii se datorează aspectului de acomodare a gândirii mitice la noile condiții sociale prin restructurarea mitologică a imaginilor și conduitelor profane. Cât privește spațiul folcloric, doar țăranul e avizat să-i dea acestuia esență, valoare și pondere, deoarece în fond „țăranul nu pleacă nici de voie, nici de nevoie. El n-are unde să-și mute sărăcia, pentru că, smuls de pe ogorul lui, ar fi osândit să piară ca un arbore smuls din rădăcini. De aceea, țăranul e pretutindeni păstrătorul efectiv al teritoriului național. <...> pentru țăranul nostru, pământul nu e un obiect de exploatare, ci o ființă vie, față de care nutrește un sentiment straniu de adorație și de teamă. El se simte zămislit și născut din acest pământ ca o plantă fermecată care nu se poate stârpi în vecii vecilor. De aceea pământul e însuși rostul lui de-a fi. Pământul nostru are un glas pe care țăranul îl aude și-l înțelege. E «sfântul pământ inspirator» care ne-a modelat trupul și sufletul, care prin soarele și apele, și munții, și șesurile lui ne-a dăruit toate calitățile și defectele cu care ne prezentăm azi în lume" [11].

Definirea spațiului din perspectivă etnologică necesită axarea pe două segmente importante: a) reconstituirea spațială a lumii și b) natura și formele spațiului. Cu referire la primul segment, filozoful Ernest Benea propune investigarea schemei spațiale a lumii ca produs al spațiului terestru și a formei și ordinii cosmice. Aici se precizează „modul cum poporul român își reprezintă spațiul și datele obișnuite ale lumii înconjurătoare, adică ce înseamnă loc, ce înseamnă drum, cale, ce înseamnă sens, direcție" și se reconstituie „modul de reprezentare a spațiului prin definirea punctelor cardinale, a noțiunilor de sus și jos, <...> a poziției satului în lume" [12, p. 19]. Cel de al doilea segment cercetează „natura intimă și modurile în care apare spațiul în mentalitatea comunităților rurale tradiționale" [12, p. 19].

Respectarea credințelor și a superstițiilor cu referire la efectuarea unor activități demonstrează, indiscutabil, faptul că timpul și spațiul au o importanță majoră în viața țăranului. Profanarea unor interdicții are consecințe nefaste în concepția populară. Cele mai multe din ele sunt legate de ritualurile existențiale, dar și de cele calendaristice. Drept exemple ne servesc următoarele conduite morale: respectarea celor 40 de zile a lehuzei, trei zile în cazul înmormântării unui defunct, a interdicțiilor temporale cu referire la consumarea unor alimente, fiind permise la anumite sărbători; a penetrării spațiului sacru, ritualic de către femei, fiind considerate impure, în anumite momente specifice (de exemplu după naștere („Femeia lehuză, până nu are moliftă, să nu calce jos, căci arde pământul" [13, p. 133]), sau dacă practică vrăjitoria („Fărmăcătoarele pe unde calcă, iarba se usucă și arde pământul de 7 stânjini" [Ibidem]); la edificarea unei fântâni („femeii care a născut, nu i se permite a se apropia de fântână sau izvor timp de 40 de zile <...> [deoarece] „*fuge izvorul*", „*seacă fântâna*" și poate să rămână locul fără apă pentru totdeauna [2, p. 34], a unei case etc.); neacceptarea la horă (ca spațiu al celor inițiați) a tinerilor „nescoși" oficial la joc; îngroparea defuncților sinucigași în afara cimitirului sau la periferie, în afara spațiului admis, cultual; excluziunea de a intra în altar a persoanelor de gen feminin etc.

Refractar a unui mediu genuin, nealterat, tradițional, a unui fel de „rai patriarhal", modelul respectiv de proză inițiază o opunere vehementă față de noile evenimente sociale, destinate să distrugă conceptul spațial de „sat-cetate", izolat, autonom și rebel la orice contact din afară.

Aproape în toate operele literare ale perioadei respective este evocat un sat aflat undeva la periferiile spațiului urban, mai adesea izolat de păduri și ape, de regulă, așezat pe deal, sau între dealuri, cu prescripția bine determinată de a fi ferit de diverse intruziuni. Delimitarea strategică a spațiului prin hotare oferă scriitorilor posibilitatea de a crea o altă imagine a însingurării.

Momentul este relevant, deoarece permite concentrarea unui prilej de a opune rezistență stabilă noilor implicații ale transformărilor sociale și tehnice parvenite din mediul urban. Oponența creată permite cititorului să surprindă în detaliu valorile morale și spirituale ale satului, acesta reprezentând „cu adevărat o unitate socială românească organică. Tot ce ne aparține mai deplin și este crescut mai viu în sat se află. Minunea istorică a poporului românesc în fața căreia istoricii străini și români stau nedumeriți o pot afla tot aici. Vechea noastră civilizație este o civilizație sătească, despre care putem spune că a fost odată cu neamul" [14, p. 16].

Prin urmare, și personajele de sorginte folclorică, inspirate din mediul rural ca Onache Cărăbuș, Horia Holban, mătușa Ruța, Vasiluța, Gheorghe Doinaru, păstorul (I. Druță), Toader Lefter, moș Pătrache (I. C. Ciobanu), badea Lisandru Povară, mătușa Vera (D. Matcovschi), moș Căprian (V. Ioviță), Lion, Anton Horodincă (G. Meniuc), Serafim Ponoară, mama Ileana, Ileana Râpoaica (V. Vasilache), Isai, Ignat, Ana, Filimon, Alexandru Marian (V. Beșleagă) etc. sunt niște singuratici, inadaptabili, care prin modalitatea lor distinctă de reacție la problemele existențiale se evidențiază din colectivitate.

Specifică personjelor respective este și crearea unui spațiu izolat în interiorul celui rural, exprimat de sat. Astfel, și casele acestora reprezintă un topos singularizat. Onache Cărăbuș își ridică casa pe un deal, casa păstorului chiar dacă e în centrul satului seamănă mai mult a stână (I. Druță); Toader Lefter, dar și moș Pătrache își au bordeiele lor la care nu vor să renunțe (I. C. Ciobanu); moș Căprian are casa cocoțată pe malul celei mai adânci râpe (V. Ioviță); Ileana Râpoaica trăiește într-o văgăună, mama Ileana – pe un deal galben în niște ponoare, Serafim Ponoară ajunge, în cele din urmă, să aspire și el la un perete alb-siniliu proptit într-un ulm: „Iată de-amu mă simt ușor-ușor, parcă sunt văzduh! Am lăcaș... Aici am să rămân, sub ulmul ista, sub streașina lui" (V. Vasilache) [15, p. 187] etc. Personajele sunt create după niște arhetipuri umane păstrătoare ale credințelor acestui neam, purtătoare ale înțelepciunii seculare a strămoșilor, apărătoare ale tradițiilor și valorilor etice eterne.

E reflectarea unui spațiu pastoral, a unui „habitat claustrat", din care personajele respective nu încearcă să evadeze, ba se închid și mai mult, îngustându-și existența până la cea a vetrei, cu conștiința veridică de a păstra viu focul din vatră. Aspectul de „bonus pastor" este explicat plenar și de Constantin Noica: „În țăranul nostru coexistă azi și precumpănit altădată *un suflet de tip pastoral*. Dacă tipul agrarian ar defini pe țăranul român, cum s-ar explica cultura noastră populară? Toate formele superioare ale culturii populare țin de singurătatea pastorală: dorul ca și jalea, doina ca și basmul" [16, p. 3].

Pentru Mircea Eliade fenomenul pastoral al izolării spațiale este în strânsă legătură cu păstrarea identității noastre naționale și culturale: „Păstorii – acești «marinari pe uscat», cum îi numește Constantin Noica – au alcătuit din cele mai vechi timpuri o prediasporă românească. Purtându-și turmele din Carpații pădurоși până în Dobrogea <...>, ei au contribuit nu numai la menținerea unității graiului și obiceiurilor românești, dar au alcătuit totodată un element universalist în plămada culturii populare" [Apud 17, p. 152].

Astfel, resuscitarea literaturii române din Basarabia prin „întoarcerea la izvoare", perceput ca o revenire la spațiul mitic, a permis exegetei A. Ghilaș corelarea unor importante concepte menite a rezolva problema reabilitării identității naționale: *„relația tradiție-contemporaneitate, ethos popular-ethos general-uman, entitate națională și entitate individuală*" [18, p. 16]. Sincronizat cu procesul literar din dreapta Prutului, cel din Basarabia cunoaște o reabilitare a eticului și esteticului prin invocarea unor teme primordiale, arhetipale: tema mamei „ca un principiu cosmic, ca o **Magna Mater**, ca un simbol al continuității" [5, p. 165]; tema mioriticului ca „o dimensiune esențială a conștiinței românești din Basarabia cu tot complexul ei geopsihic de situare **hic et hunc** sub semnul unui fatum universal, dar și sub semnul vetrelor securizate ce asigură continuitatea" [5, p. 165] (va continua).

Referințe bibliografice:

1. Buzilă Varvara. *Hotarul și semnele de hotar în satul tradițional*. În: *Buletin științific, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală*. Tom 14. Chișinău, 2004, p. 18-55.
2. Buzilă Varvara. *Fântânile în sistemul de valori al culturii populare*. În: *Buletin Științific, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei*. Volumul 5 (18). Chișinău, 2006, p. 29-45.
3. Butnaru Tatiana. *Orientări folclorice în poezia postbelică din Basarabia (anii 1960 – 1980)*. Chișinău: S.n., 2004.
4. Damian Liviu. *Îngânduratele porți: Secvențe*. Chișinău: Cartea moldovenească, 1975.
5. Cimpoi Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Chișinău: Arc, 1997.
6. Mănucă Dan. *Lectură și interpretare: Un model epic*. București: Minerva, 1988.
7. Cassian Maria Spiridon, *O cale către România profundă*. În: *Chronos XXI:* Platformă intelectuală a Democrației creștine: Civism, Atitudine și Responsabilitate, 2 decembrie 2012. http://www.chronos21.ro/2012/12/o-cale-catre-romania-profunda/
8. Cojocaru Nicolae. *Miorița și Bunul Păstor*. În: *Mentori și discipoli. 85 de ani de la nașterea Profesorului Dumitru Pop (1927-2006)*. Editori: Ion Cuceu și Maria Cuceu. Cluj-Napoca: Editura Mega, Fundației pentru Studii Europene, 2012, p. 341-349.
9. *Obiceiurile și folclorul sărbătorilor de iarnă (Tipologie. Corpus de texte etnografice și folclorice)*/ Alcătuire, introducere, îngrijirea textelor, comentarii, glosar de Nicolae Băieșu. Partea I. Chișinău, Tipografia Centrală, 2014.
10. Bernea Ernest. *Timpul la țăranul român: Contribuție la problema timpului în religie și magie*. București: Tipografia „Bucovina" I. E. Torouțiu, 1941.
11. Rebreanu Liviu. *Laudă țăranului român*: Discurs rostit la 29 mai 1940 în ședință publică solemnă cu răspunsul d-lui I. Petrovici. București: Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1940. https://pongogonzo.wordpress.com/2013/06/14/liviu-rebreanu-lauda-taranului-roman/
12. Bernea Ernest. *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*. Ed. a 2-a. București: Humanitas, 2005.
13. Niculiță-Voronca Elena. *Datinile și credințele poporului român adunate și așezate în ordine mitologică*. Vol. I. Iași: Polirom, 1998.
14. Bernea Ernest. *Civilizația română sătească*. București: Vremea, 2006.
15. Vasilache Vasile. *Povestea cu cucoșul roșu*. Chișinău: Hyperion, 1993.
16. Noica Constantin. *Pagini despre sufletul românesc*. București: Humanitas, 1991.
17. Benga Grațiela. *Mircea Eliade. Căderea în istorie*. Timișoara: Hestia, 2005.
18. Ghilaș Ana. *Romanul anilor 60. Modelul bonus pastor (material științifico-didactic)*. Chișinău: CEP USM, 2006.

DR. DUMITRU APETRI

Voi ştiţi ce-i asta taceanka?!

Profesorului Sergiu Pavlicencu

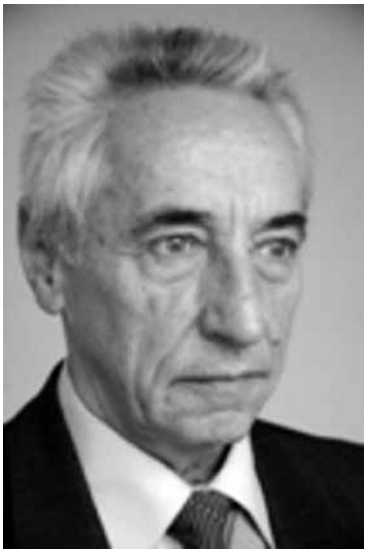

Dumitru Apetri

Prin anii ’60, la o întrunire raională, lucrătorii din cultură au fost avertizați că în localitățile rurale sunt implementate slab de tot obiceiurile noi. Auzind acestea, directorul unei școli medii din valea Nistrului a zis că situația s-ar schimba neîntârziat spre bine, dacă ar exista o legătură mai strânsă între Centrul republican de creație populară și cadrele culturale locale. Vocea i-a fost auzită și iată că, prin postul Crăciunului, în școala respectivă a sosit din Centrul nominalizat un specialist pentru acordarea ajutorului – regizorul Lev Abramovici.

În câteva minute întreaga suflare a școlii a fost adunată în sala de sport. După scurta procedură de rigoare – prezentarea oaspetelui – trimisul Centrului s-a ridicat în picioare, s-a apropiat de public și, privindu-l iscoditor, a întrebat scurt și autoritar: „Voi știți ce-i asta taceanka?[1].

S-a lăsat o liniște totală.

– Întreb a doua oară, vă întreb pe toți cei prezenți, a repetat dânsul, știți ori nu ce-i asta taceanka?

Aceeași tăcere mortală.

Lev Abramovici și-a îndreptat privirea nedumerită și exigentă mai întâi spre directorul școlii și corpul didactic, apoi spre masa de elevi și, după o pauză psihologică incomodantă pentru gazde, a declarat tare și răspicat: „Taceanka-i spiritul revoluționar al Rusiei. Desigur, și al Țării Sovietelor!”.

Sala a respirat ușurat.

– Eu am venit la voi, a continuat trimisul Centrului, să vă ajut la organizarea unui spectacol de zile mari, să-l prezentăm la sărbătorile de iarnă pe scena clubului din sat, să se bucure toată lumea: și mic, și mare. Rolurile le distribuim chiar azi, întregul scenariu îl am în cap. Așadar să iasă chiar acum în față cel mai bun declamator din clasele superioare.

Când s-a văzut că nimeni nu cutează să se arate oaspetelui, profesoara de limba rusă, Tatiana Vladimirovna, i-a făcut semn cu privirea lui Sergiu, elev din clasa a VIII-a, premiat de câteva ori pentru declamație și interpretare de cântece, să iasă din mulțime.

– Acest băiat, a zis Lev Abramovici, apropiindu-se de el și punându-i părintește mâna pe umăr, va face preludiul spectacolului, va declama excelentul poem al lui Constantin Simonov *Сын артиллериста* – *Fiul artileristului*.

– Acum, să facă trei pași înainte, a zis regizorul, cei mai buni băieți la învățătură, tot din clasele superioare.

Când s-au desprins din mulțime vreo douăzeci de băieți, distribuitorul de roluri a spus cu un sentiment de profundă mândrie în voce:

– Aceștia vor fi gardiștii roșii. Fiecare dintre ei trebuie, cu ajutorul școlii și al părinților, să pregătească și să aibă pe cap, la repetiția generală și, bineînțeles, la spectacol – un chipiu cu panglică roșie, în mână – o sabie confecționată din lemn tare și vopsită în negru, iar la cingătoare – un pistolet care poate fi procurat în magazinul de jucării din raion.

– Ceilalți băieți din clasele superioare vor fi albgardiști, deci chipiul lor va avea panglică albă, în rest, ca și gardiștii roșii – sabie în mână și pistolet la șold. De confecționarea căruței, adică a *taceankăi* și a mitralierei, răspunde direcția școlii. Peste o săptămână vin la voi și facem prima repetiție.

Nimănui dintre cei prezenți în sală nu i-a trecut prin minte în acea zi că această idee a lui Lev Abramovici va produce o animație atât de puternică în rândurile băieților. Toți, revenind acasă, s-au pus pe treabă. Prima lor grijă era sabia, a doua – pistoletul. După un zbucium permanent de aproape o săptămână, ajutați de frații mai mari, de tații lor, de unii vecini dintre cei binevoitori, toți și-au confecționat muniția necesară, iar unii au găsit și panglici pentru chipiuri.

În atelierul școlii, în care, până la venirea lui Lev Abramovici, elevii făceau, sub supravegherea învățătorului de muncă, căsuțe pentru graiuri și alte mărunțișuri pentru viața de toate zilele, acum se lucra intens la confecționarea taceankăi și a mitralierei.

Prima repetiție a trecut cu succes. Pe neașteptate pentru regizor, băieții au deprins din mers arta de a mânui sabia. Foarte mulțumit de entuziasmul crescând ce-i cuprindea pe băieți când se încăierau în bătălii cu săbiile, totuși în sufletul regizorului începuse a se strecura o grijă: ca nu cumva în toiul răzmeriților să rămână careva cu fața lovită sau, doamne ferește, fără vreun ochi. Dar... s-a tras nădejde la bine.

Conform ideii spectacolului, albgardiștii trebuia să sufere înfrângere și să părăsească „câmpul de luptă” printr-o fugă rușinoasă. Dar fârtații de albgardiști opuneau o rezistență îngrijorătoare pentru regizor. Nu știa sărmanul montator al spectacolului că Grigore Panteleevici, profesorul de muncă din școală, al cărui băiat nimerise în detașamentul albgardiștilor, le-a șoptit acestora să nu se dea bătuți.

„Tată, îl atenționează băiatul într-o zi, ni s-a spus că trebuie să ne lăsăm bătuți”. „Măi, băiete, îi zice tata cu o voce blajină și povățuitoare, Lev Abramovici nu v-a repartizat corect. El, evreu de oraș, idee nu are că elevii mai slăbuți la învățătură îs mai tari în bătălie. Îi normal să biruiți voi. Avante!!!”

Cu o săptămână până la spectacol, regizorul le-a propus băieților

să se gândească serios și la o altă latură a spectacolului – cum să reproducă în toiul luptelor sunete de împușcături.

Soluția a fost găsită îndată. Au fost adunate de pe la gunoiștea satului mai multe căldări și oale de metal uzate și aduse la club ca să fie folosite ca surse de zgomote asemănătoare cu împușcăturile. Șeful de club s-a purtat atent și prietenește cu băieții: a ales doar două căldări mai răsunătoare, celelalte vreo 7-8 a propus să fie duse de unde le-au luat. Băieții însă nu au acceptat sfatul și le-au ascuns în niște tufari din spatele clubului.

În ziua menită și așteptată cu nerăbdare, mai ales de băieți, s-a produs spectacolul. A fost declamat poemul cu funcție de Preludiu – *Fiul artileristului*. Publicul, firește, cunoștea slab de tot limba rusă, dar l-a aplaudat fierbinte pe declamator pentru capacitatea sa de a memoriza, la o vârstă fragedă, un text de o așa întindere.

Aplauzele încă nu se potoliseră, iar în fundul scenei s-a auzit o împușcătură puternică, urmată imediat de canonade neîntrerupte care se produceau în spatele clubului. În mod absolut neprogramat, toate obiectele capabile să emită sunete de tipul împușcăturilor au fost scoase de după club și puse în acțiune. Armatele adverse s-au încăierat pe viață și pe moarte. Sala fremăta în aplauze, în îndemnuri la luptă, în exclamații de bucurie pentru elanul și îndârjirea luptătorilor.

Când a văzut Lev Abramovici că și într-un detașament, și în celălalt s-au frânt câteva săbii și apăruse pericolul rănirii oștenilor, a început să strige la albgardiști s-o ia imediat la sănătoasa, dar zvonul împușcăturilor, aplauzele și aclamațiile sălii îi înecau vocea, îi paralizau ordinele. În disperare totală, regizorul a intrat violent în masa de luptători și cu mult greu i-a despărțit. A zis cineva că evreii caută să evite acțiunile beligerante. În acea zi însă regizorul a demonstrat contrariul.

Aplauzele din sală, contopindu-se cu împușcăturile frecvente din fundul scenei și, mai ales, cu cele din spatele clubului, au încununat cu mult succes **Opera** – primul spectacol într-un sat din valea Nistrului, cu tematică nouă, revoluționară, spectacol de neuitat pentru participanți, dar și pentru publicul ales parcă pe sprinceană în acea zi.

***

[1] Taceanka (rusism) – căruță cu doi cai folosită în cavalerie, în anii 1918-20, pentru transportarea mitralierelor grele.

BIBLIOTECA OBREJA VECHE

Zilele Ion Creangă **în bibliotecă**

În creațiile lui Ion Creangă trăiesc credintele, datinile, obiceiurile, limba, poezia, filosofia poporului. Povestea valorează cât prețuiește talentul celui care povestește. În toate poveștile sale oamenii trăiesc cu o individualitate și o putere de viață extraordinară. Astfel, în cadrul zilelor Crengiene la biblioteca publică comunală Obreja Veche au avut loc un șir de activități culturale precum: expoziție de carte „Cu pana sa și tristă și glumeață"; victorină literară „În lumea poveștilor lui Creangă"; revistă bibliografică, lecturi comentate etc. Elevii clasei a IV-a îndrumați de învățătoarea Vera Nechifor au participat la concursul de inteligență și creativitate „Smărăndițele" cu genericul „Un mărțișor pentru Ion Creangă". În cadrul acestor activități ne-am străduit să familiarizăm utilizatorii cu creația populară și activitatea scriitorului, stimularea imaginației creative și artistice, deprinderea de a discuta în grup și de a avea propriul punct de vedere. Opera lui Ion Creangă este un izvor cu apă cristalină la care își pot potoli setea generații din generații. De aceea vă îndemnăm să sorbiți cu nesaț din acest izvor.

LUDMILA NEGRI, specialist principal, Secție Cultură și Turism Fălești

Festivalul „Mărțișor” în raionul Fălești

Primăvara reînvie natura, mărțișor, cum i se mai spune în popor lunii martie, vine pe plaiul Moldovei pe ritmuri muzicale cu cel mai reprezentativ eveniment cultural de primăvară – Festivalul Internațional „Mărțișor”. În cadrul ediției jubiliare de 50 ani festivalul a derulat în raionul Fălești cu un program special, divers și interesant pentru publicul meloman.

Începând cu 1 martie în Palatul raional de Cultură a avut loc deschiderea Festivalului „Mărțișor” cu participarea colectivelor artistice ale instituției – corurile „Clopoțel” și „Speranța”, ansamblul vocal „Mlădițe muzicale”, formațiile folclorice „Auraș-Păcuraș” și „Baștina”, ansamblul de dans popular „Folești”, ansamblul vocal instrumental „Nota” și colective din localități rurale – formațiile folclorice „Doruleț” din Călugăr și „Ilenuța” din Ilenuța, ansamblul de dans popular „Brâuleț” din Mărăndeni.

Pe 4 martie, în aceeași instituție, s-a desfășurat spectacolul artistic „Mereu senin să fie, femeie, chipul tău...”, organizat de Consiliul raional în dar femeilor raionului, urmat de un concert de caritate „De la inimă la inimă” cu participarea artiștilor Diana Josu-Branițe, Gheorghe Țopa, Gabriel Nebunu, Diamanta Paterău și artistul român Paul Surugiu (Fuego), Artist al Poporului din Republica Moldova.

Pe 6 martie, Palatul raional de Cultură a organizat un minunat spectacol pentru mamele și bunicile copiilor participanți în cadrul formațiilor artistice. Pe 8 martie în acest local a avut loc o sărbătoare de suflet, spectacol susținut de ansamblul de dans popular „Folești” și orchestra de muzică populară a Secției Cultură și Turism cu soliștii Alexandra Patraș, Constantin Ciubotaru, Natalia Pascari, Grigore Onoico și instrumentistul Constantin Negrescu.

În data de 10 martie, în incinta Școlii de Muzică a avut loc închiderea festivalului - concertul instrumental cu genericul „Mărțișoare muzicale”. Întrucât doar dragostea, florile de primăvară și muzica pot topi zăpada din inimi, elevii și pedagogii au adus în dar un buchet de mărțișoare muzicale oferite cu mult drag părinților, elevilor și pedagogilor. Au putut fi audiate lucrări la toate instrumentele: pian, vioară, nai, clarinet, acordeon, trompetă, saxofon. Au delectat publicul următorii elevi: duetul Barcaci Valeria și Bantea Gabriela, clasa prof. M. Hăbășescu, Calmații Alexandra și Culibaba Chris Tina, clasa prof. M. Mamai, Bejenari Andrei, clasa prof. D. Banciu, duetul Calinina Svetlana și Avricenco Ecaterina, clasa prof. N. Matcovschi, Negrescu Andreea, clasa prof. E. Luchiancicova, Cervaniuc Maxim, clasa prof. O. Matcovschi, Guțanu Alexandru, clasa prof. V. Dumbravă, Rotari Iulia, clasa prof. V. Poperecinîi, duetul de trompetiști Ungureanu Renat și Bucilă Mihai, cvintetul de saxofoniști însoțiți de ansamblul de estradă, conducător A. Iarmolovici.

Pe parcursul decadei în localitățile raionului s-au desfășurat diverse acțiuni artistice publice care au avut ca scop descoperirea și promovarea noilor talente, reînnoirea repertoriului formațiilor artistice, etalarea culturii scenice etc. Evenimentul constituie o acțiune culturală care a cuprins întreg raionul și ne confirmă ideea continuității festivalului și a tradiției încetățenite în spiritul competitivității, a valorii artistice autentice, a prieteniei și a schimbului de experiență în toate genurile muzicale și coregrafice. Cele mai active formații artistice le putem numi pe cele viabile, în permanentă căutare artistică, cu creativitate perpetuă – corurile „Speranța” și „Clopoțel” (Fălești), formațiile folclorice „Doruleț” (Călugăr), „Baștina” și „Auraș-Păcuraș” (Fălești), „Pietroșeanca” (Pietrosu), „Scumpianca” (Scumpia), „Sălcioara” (Năvârneț), „Baștina” (Ciolacu Vechi), „Mărgăritar” (Glinjeni), „Velnița” (Hâncești), „Vatra” (Izvoare), „Cimbrișor” (Taxobeni), ansamblurile vocale „Molodușka” (Egorovca), „Beriozka” (Gara Catranâc), „Mlădițe muzicale” (Fălești), „Calina” (Ciolacu Nou), ansamblurile de dans popular „Folești” (Fălești), „Mugurel” (Izvoare), „Speranța” (Glinjeni), „Brâuleț” (Mărăndeni), „Crăițele” (Ciolacu Vechi), fanfara (Fălești), orchestra de muzică populară a Secției Cultură și Turism, orchestrele „Scumpianca” (Scumpia) și „Mugurel” (Glinjeni), ansamblurile vocal-instrumentale „Difuzia” (Fabrica de Zahăr), „Nota” (Fălești) ș.a. Merită atenție inițiativa și tenacitatea unor lucrători din domeniul culturii care promovează valorile culturale prin intermediul formațiilor artistice cu care lucrează. Bunăoară, șeful căminului de cultură din s. Ciolacu Vechi, Veaceslav Hârbu, a reușit să organizeze nouă spectacole în localitățile raionului cu antrenarea formației folclorice „Baștina” și a ansamblului de dans „Crăițele”.

Importantă rămâne consolidarea unei reputații venite în urma unor imense eforturi comune ale angajaților din domeniul culturii. Atitudinea responsabilă a lucrătorilor culturii și a locuitorilor raionului nostru față de asemenea evenimente importante reflectă nivelul dezvoltării culturale a comunității noastre.

În cadrul raionului, în instituțiile de cultură au fost antrenate în spectacole artistice circa 72 formații cu 1260 participanți. În pofida problemelor de deplasare în teritoriu au fost efectuate vizite cu schimburi culturale și bune practici de către 38 formații artistice cu circa 400 de membri. Total au fost prestate 42 de spectacole în cadrul cărora au fost delectați circa 8200 spectatori. Angajații din cultură au contribuit la dezvoltarea artei muzicale și coregrafice, au promovat valorile culturale naționale.

Să aveți o primăvară frumoasă!

LIDIA GONTEA, BPR „Iulian Filip” Drochia

Bibliotecile — mai atractive cu servicii noi

52 de bibliotecari din raionul Drochia au rămas mulțumiți și recunoscători formatorilor Centrului Raional de Formare Profesională Lidia Gontea și Silvia Zaporojan pentru organizarea pe 25-26 februarie 2016 la BPR „Iulian Filip” Drochia a unui folow-up despre SNB. După trainingul „Serviciile noi de bibliotecă”, bibliotecarii din 18 instituții publice, care au aderat în anul 2015 la Programul Novateca, au implementat câte un serviciu nou. Bibliotecarele au rămas satisfăcute pentru cunoștințele și ideile acumulate la această activitate, care le vor ajuta să implementeze servicii noi în conformitate cu necesitățile și aspirațiile membrilor comunității.

Bibliotecarele din teritoriu se confruntau cu un șir de probleme pentru implementarea unui SNB: nu știau cum să organizeze un serviciu nou pentru a-și moderniza biblioteca, ce trebuie să facă pentru aceasta. Formatorii au familiarizat participanții cu serviciile noi de bibliotecă și crearea unui SNB, demonstrându-le exemple frumoase atât din republică cât și de peste hotare.

Și iată, la folow-up, bibliotecarele au venit cu prezentări despre serviciile realizate în bibliotecile din localitățile lor, dând dovadă de creativitate, dornice să experimenteze și utile comunității. Prezentările au demonstrat că serviciul a făcut membrii comunității fericiți și dornici de a veni la bibliotecă mai des ca altă data. Bibliotecarele au avut idei foarte ingenioase, frumoase și chiar fantastice, dovedind forță și stăruință în acțiuni la implementarea serviciilor noi.

Folow-up s-a petrecut într-o atmosferă productivă, dinamică și energizantă. Am avut o satisfacție deosebită, când doamnele bibliotecare au demonstrat prezentările în powerpoint atât de atractive, cu titluri potrivite pentru SNB, cu proiectare, tranziții, animații diverse, cu sunet și atât de emotive. Colegele aplaudau fiecare prezentare, comentându-le, erau pline de energie, făcând planuri pe viitor pentru a implementa și alte servicii.

Galina Novațchi, bibliotecara din Gribova, a spus: „Am aflat atâtea despre SNB, m-au impresionat serviciile noi din bibliotecile publice din raionul nostru, că abia aștept ca și instituția noastră să fie parte a Programului Novateca, să bucurăm și noi utilizatorii noștri cu servicii netradiționale”.

Am rămas convinsă că toate serviciile noi, prezentate vor avea durabilitate și cu siguranță, vor fi implementate și alte noi, după schimbul de experiență de la această întrunire, aceste servicii fiind binevenite și utile comunității, iar bibliotecile vor fi mai vii, dinamice, pline de forfotă, cu noi beneficiari și activități culturale realizate la un nivel ce ar permite să atragă întreaga comunitate.

DRĂGĂLINA GUMENCO, L. T. „C. Stere”, or. Soroca

La carnaval cu eroii din poveștile lui Ion Creangă

Deschideți cartea! E plină de povață.
Fiți cititori fideli bunicului din Humulești,
Iar personagele iubite din povești
Adevărați prieteni să vă fie-n viață!

Zâmbete, voie bună, felicitări, schimb de mărțișoare, primii ghiocei, ciripit de păsări... Sunt doar o parte din semnele inconfundabile ale primăverii. La sigur ați observat că oamenii au întinerit, au devenit mai frumoși, mai energici. E datorită aerului revigorator al minunatului anotimp. Mărțișoarele prinse la piept au un efect tămăduitor pentru sufletul uman. Devin niște pastile fermecate, remediu împotriva plictiselii și oboselii.

Nu uităm că primăvara este și perioada în care mai mult ca niciodată ne simțim copii. În prima zi a acestui anotimp a venit pe lume Nică – întruchipare a copilăriei. Cifra unu îl va marca pe tot parcursul vieții pe Sfătosul bunic din Humulești. A fost primul la săvârșirea năzdrăvăniilor, la oferirea unui nevinovat surâs de copil, la rostirea vorbelor cu duh etc. Opera lui Ion Creangă ne îndeamnă să învățăm a distinge urâtul de frumos. De asemenea, lucrările sale ne sugerează să fim prieteni mereu cu zâmbetul.

Observăm că primăvara are drept scop dezmorțirea – nu doar a trupului, dar și a sufletului. Pentru atingerea acestui scop, bibliotecarele de la Filiala nr. 4 a CRDI „Mihail Sadoveanu” au îndemnat învățăceii de la Liceul Teoretic „C. Stere” din Soroca să participe la un Carnaval cu eroii din poveștile lui Ion Creangă. Este vorba de elevii clasei a V-a „B”, îndrumați de profesoara Gumenco Drăgălina. Fiind niște cititori exemplari, copiii cu ușurință și-au ales personajul pe care ar vrea să-l imite. Astfel, în vizită la Filiala nr. 4 a CRDI „Mihail Sadoveanu” au venit: moșneagul, baba și cocoșul din povestea „Punguța cu doi bani”; lupul, iezișorii și mămica lor din povestea „Capra cu trei iezi”; fata babei și fata moșneagului din povestea cu același nume, dar și personajele principale din povestea „Ursul păcălit de vulpe”. Eroii au creat o adevărată împărăție a basmului, recitând poezii, cântând și amintindu-ne cele mai captivante secvențe din poveștile lui Ion Creangă.

Unele personaje au încercat să ne convingă că s-au schimbat, că au devenit mai bune și mai miloase. Vulpița, șireată și vicleană de felul ei, a încercat să-l îmbuneze pe bietul urs cu lacrimi amare. Lupul, hapsân din fire, s-a abținut la carnaval și nu a pricinuit iezișorilor nici un rău. Drept răsplată, capra l-a servit cu bucate fierbinți. Însă spectatorii, cunoscând bine poveștile autorului, nu i-au dat crezare și au afirmat foarte sigur că Lupul își schimbă părul, dar năravul, ba!

De asemenea, elevii au dovedit că sunt foarte isteți și ingenioși. Și-au amintit proverbe, zicători, frământări de limbă din lucrările Sfătosului bunic din Humulești. Nu au uitat nici despre viața și activitatea literară a scriitorului. Menționarea detaliilor din biografia autorului s-a realizat prin intermediul unui interviu literar. Prezentatorii adresau întrebări, iar cei mai activi spectatori ofereau răspunsuri corecte. Doamnele bibliotecare au stimulat copiii printr-un concurs. Picii au avut ocazia să vadă un adevărat sunduc, auzind despre el în basmele lui Ion Creangă. În Sunducul cu surprize se aflau o mulțime de jucării. Copiii selectau cu ochii închiși una dintre ele și menționau din ce poveste face parte acest personaj. La final, participanții au primit în dar câte o buche coaptă, căci ei cunosc că Ion Creangă în acest mod îi motiva pe elevii harnici și sârăduitori.

Această activitate este o dovadă a faptului că Nică și prietenii săi sunt veșnic vii, trăiesc printre noi și conferă vieții noastre culoare. Atâta timp cât filele cărții sunt răsfoite și citite cu interes, va exista în lume bunătatea, optimismul, voia bună, sinceritatea și mila. Carnavalul cu eroii din poveștile lui Ion Creangă a durat o singură oră, dar de sfatul ce l-am preluat în urma activității vom ține cont o viață întreagă.

ALIONA TROCIN, BP, s. Cruglic, r. Criuleni

Mânuțele de aur de la Cruglic

Câteva eleve a Liceului Teoretic Cruglic, și-au îmbogățit cunoștințele și și-au format deprinderi minime necesare procesului de creare și confecționare a unui articol vestimentar, în cadrul serviciului nou de bibliotecă:, Ce pot face două mâini îndemânatice" implementat la Biblioteca Publică din s. Cruglic, r. Criuleni.

Aflându-ne într-o perioadă în care tehnologiile informaționale ocupă o bună parte din timpul liber al copiilor și depistând persoane cu inițiativă și capacități, biblioteca publică de la Cruglic și-a propus să combine plăcutul (timpul liber) cu utilul (practicarea unei meserii), astfel am lansat un nou serviciu:, Ce pot face două mâini îndemânatice" axat pe necesitatea existenței unei experiențe artistice și de însușire a cunoștințelor și tehnicilor diferite de a crea, într-un cadru organizat, folosind paralel și tehnologiile informaționale puse la dispoziție de bibliotecă în scopul obținerii de noi informații, modele ce urmează a fi puse în practică.

Vestea implementării serviciului nou de bibliotecă:, Ce pot face două mâini îndemânatice, s-a răspândit cu succes în comunitatea noastră. Dna Geta Trocin, locuitoare a s. Cruglic, a auzit despre serviciul bibliotecii noastre și m-a întrebat dacă putem s-o ajutăm să-și finiseze lucrările de tivire și aplicare a lentei la marginea superioară a unei draperii procurate recent pentru a-și decora antreul locuinței sale.

Echipa serviciului de bibliotecă i-a răspuns pozitiv, deoarece în planul activităților serviciului, una din temele programate era și prelucrarea draperiilor.

Astfel, fetele nu numai că au avut ocazia să se învețe a tivi și aplica lenta pe marginea superioară a draperiilor, dar totodată au făcut și un bine. Respectiv, i-am ajutat dnei Geta să-și așeze draperiile în antreu și dumneaei a fost foarte mulțumită de lucrul efectuat de echipa serviciului de bibliotecă:

— „Aveți mâini de aur, Să vă dea Dumnezeu multă sănătate", a menționat dânsa.

Actualmente, echipa serviciului de bibliotecă de la Cruglic, „Ce pot face două mâini îndemânatice" are la instruire 8 membre: Florea Tamara, Agarici Cristina, Carauș Daniela, Mîrca Nicoleta, Mînza Ana, Scorici Adriana, Țîgănaș Dumitrița și Baluțel Carolina. Fetele sunt motivate pentru a-și dezvolta competențele necesare în domeniul artei de a crea și sunt hotărâte să participe și la următoarele activități din cadrul serviciului, pentru că aici, după cum spun ele, au posibilitatea de a cunoaște o îndeletnicire elementară necesară fiecărei gospodine.

EUGENIA BURCIU, BP Bălășești

Familii fericite

Trei familii tinere din s. Bălășești, r. Criuleni sunt mai fericite, pline de viața si optimism folosind TI puse la dispoziție de Biblioteca publica din localitate.

A fost concluzionat ca familiile tinere au nevoie de ajutor ca sa monitorizeze sănătatea copiilor. Mamele tinere nu sunt informate îndeajuns, nu toate familiile dispun de acces la informație.

Luând în considerație situația descrisa, Biblioteca publica a reușit sa analizeze situația si să implementeze SNB „Un copil sănătos - un viitor asigurat prin digitalizare".

La inițiativa bibliotecarei dna Eugenia Burciu s-a analizat cum biblioteca poate ajuta familiile tinere. A lucrat asupra chestionarelor, care au fost îndeplinite la o întrunire cu părinții, unde s-a decis ca acest serviciu să ia zborul.

La prima ședința bibliotecara, în parteneriat cu asistenta medicala dna Galina Druguș, au informat participanții la tema: „Protejarea copiilor în sezonul rece a anului", apoi au urmat încă 2 ședințe legate de sănătatea copiilor.

Participanții s-au arătat foarte satisfăcuți de informațiile primite.

Au fost puse la dispoziție si câte un filmuleț, la solicitarea participanților, care le-a ridicat buna dispoziție, emoții pozitive, amintiri glume și voie bună. Bibliotecara i-a motivat că mai multe informații pot fi găsite cu ajutorul internetului.

Veronica Coreț chi a menționat: „Iata cum putem primi informații utile, fara a plăti consultația la medic, datorită dnelor Galina Druguș și bibliotecarei Eugenia Burciu".

Actualmente, în comunitate 3 familii tinere cunosc cum să monitorizeze cu sănătatea copiilor. Ceea ce doresc și alte familii ca SNB sa fie de lungă durată.

ANGHELINA URSACHE, șef BP, Mateuți

Un Mărțișor mamelor!

În incinta primăriei Mateuți s-au expus feluri-te mărțișoare din fantezia utilizatorilor bibliotecii confecționate de mâini dibace și dor de tradițiile neamului, cu gândul de ași bucura părinții, bunei și consătenii. La fel, utilizatorii bibliotecii au ascultat Legenda Mărțișorului și au aceptat ocazia, pentru luna martie, de a participa la work shop de confecționare a mărțișoarelor.

Primăvara începe cu Mărțișorul. Angajații primăriei Mateuți au primit în dar câte un mărțișor confecționat de dna Eugenia Ursachi. Pentru perioada 1-8 martie în incinta primăriei utilizatorii bibliotecii au împodobit un copăcel cu mărțișoare confecționate de propriile mânuțe, astfel cele mai reușite din ele sunt expuse la expoziția raională Rezina cu genericul „Bun venit la noi în prag, Mărțișorul nostru Drag!". Aceste mărțișoare poartă mesajul de Lumină, Viață și mult Dor, ele sunt cele care bucură oamenii în fiecare primăvară aducându-ne aminte de Legenda Mărțișorului:„ Cică cândva Balaurul Negru a înghițit Soarele de pe cer, ca să se facă numai întuneric în lume. Un Voinic a plecat în căutarea Dragonului, să întoarcă Lumina înapoi. S-a dus o luptă crâncenă între Întuneric și Lumină, pe viață și moarte. Voinicul a înfrânt Balaurul eliberând Soarele care a urcat imediat pe cer, dar acel Voinic viteaz și-a dat viața proprie pentru această Lumină și Viață din dragoste către Oameni, el zăcea la pământ iar în jurul Lui au îmbobocit ghioceii, iar stropii de singe de la mâina cu care a netezit aceste fragede flori au adus senzația Dorului de viață, astfel au apărut Mărțișoarele, două linii care simbolizează totodată jertivirea cu sine pentru Bine, sau pentru Viață - prețul unei vieți căpătate prin luptă".

Utilizatorii Bibliotecii Publice Mateuți au posibilitatea de a face work shop de Mărțișoare cu meșterița populară, dna Eugenia Ursachi, astfel confecționarea Mărțișoarelor va avea loc până la sfârșitul lunii martie. La eveniment a asistat dna Nadejda Ursachi, directorul adjunct Î.P. gimnaziul Mateuți. Au alegerea de a dărui celor dragi Mărțișoare, îndeosebi Mamelor , pentru că primăvară mai întâi de toate poartă simbolul Mamelor celor ce aduc viața sacră pe pământ. Mărțișoare vor primi și cei mai triști ca noi, ideea organizării îi aparține subsemnatei acestui articol.

După obicei Mărțișorul se poartă pe parcursul lunei martie, apoi este de preferat de agățat pe copacul de Măr - copacul vieții noastre pe pământ. Iar copacul la rândul său face legătura între cer și pământ, partea subterană și cosmos.

Dăruiți Mamelor Mărțișoare și ve-ți fi Binecuvântați pentru întreg anul !

ELENA NEGOIȚĂ, șef serviciu, BPR „M. Eminescu", Fălești

Un an cu Novateca la Fălești

Mai bine de un an, bibliotecile publice din raionul Fălești sunt parte a programului global de modernizare NOVATECA. Au aderat până la moment: în 2014 – 23 biblioteci locale. Biblioteca publică raională „M. Eminescu" fiind Centru de Formare și Instruire; în 2015 – 8 biblioteci (în prezent bibliotecarii acestor instituții beneficiază de instruire în domeniul utilizării tehnologiilor informaționale în cadrul CFI) și în 2016 vor adera încă 9 biblioteci, iar 3 filiale pentru copii, în curând, vor fi dotate cu tablete.

Ca rezultat al modernizării în biblioteci au fost implementate servicii noi axate pe dezvoltarea anumitor abilități specifice unor categorii de beneficiari, utilizând calculatoarele cu acces gratuit la Internet. Bibliotecile din r. Fălești au implementat servicii noi destinate familiilor tinere (Glingeni), adolescenților (Obreja Veche), recruților (Călugăr), iubitorilor de teatru (Izvoare și Hîncești), legumicultorilor (Taxobeni) ș.a. Biblioteca publică raională „M. Eminescu" Fălești a participat la concursul „Servicii inovatoare de biblioteca" cu serviciul nou „Șah pentru toți pe table și online". Avem ca parteneri în acest Proiect Asociația de Șah a raionului Fălești. Scopul proiectului este de a contribui, alături de alte instituții adiacente din localitate la dezvoltarea și promovarea șahului pentru toate categoriile de beneficiari. Este foarte important, că oamenii mai în vârstă pot veni să-și petreacă timpul liber plăcut și util, răsfoind o carte în pauza dintre partide, participând și la alte activități interesante organizate în bibliotecă. Dacă la început serviciul a avut un grup-țintă din 20 de beneficiari – 12 copii și 8 maturi, în prezent avem în jur de 50 de personae, care vin periodic să joace șah tradițional și online în bibliotecă. Biblioteca, împreună cu profesorii (voluntari) a organizat pe parcursul implementării

Proiectului activități ce contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere în acest domeniu: Traininguri „Istoria șahului”, „Cei mai mari șahiști ai lumii”, „Cele mai scurte și mai lungi partide de șah din istorie”, „Șahul și calculatorul” ș.a. Echipamentul câștigat în acest Proiect (în sumă de 20.000 lei) și anume: 16 seturi de șah, 3 mese de șah, o cameră digitală, un panou publicitar din plută, o tablă de flipciart, literatură specializată, vine să contribuie la dezvoltarea acestui servici, transformându-l în unul de durată. Despre succesele copiilor la diferite turnee, utilizatorii internetului pot vedea pe pagina de Facebook a bibliotecii, căci pe lângă faptul că biblioteca dezvoltă abilități prin servicii noi, contribuie la dezvoltarea spirituală, este parte a procesului de educație, mai crează și conținut digital, popularizează anumite evenimente, personalități în rețelele de socializare, în mass-media. Bibliotecile au devenit astăzi adevărate centre comunitare vibrante, menite să transforme viața oamenilopr spre bine și evadează treptat din clișeele și tiparele sale tradiționale, transformându-se din loc unde pur și simplu se pot împrumuta cărți, în spații multifuncționale, adaptate la cerințele specifice ale utilizatorilor săi. În bibliotecile din RM poți vedea astăzi: Cluburi pe interese pentru copii, adulți, persone în etate, de dezvoltare a micului business, a abilităților creative: ateliere de cusutorie, croșetare, broderie, origami, confecționarea costumelor populare, editarea ziarelor locale, servicii pentru tinere mame, femei însărcinate, persoane cu dizabilități. În acest sens pot afirma, că biblioteca noastră a prestart cursuri de utilizare a calculatorului pentru un grup din 10 persoane nevăzătoare, un grup din 4 autoreprezentanți și pentru mai mulți copii din familii social-vulnerabile și cu situații de risc. Relațiile cu centrele de Asistență Socială sunt o filă de succes a bibliotecii. Vreau să fac o chemare către toți potențialii utilizatori ai bibliotecilor publice. Veniți la bibliotecă, sunt poate sute de motive pentru care se merită să faceți acest lucru. Pe lângă cele tradiționale - să citiți și să vă dezvoltați spiritual, aș putea să numesc câteva moderne: să învățați a utiliza calculatorul, să beneficiați de internet gratuit, să vorbiți cu rudele de peste hotare prin Skype, să vă creați un cont pe rețelele de socializare, să accesați servicii de E-guvernare, să achitați facturile utilizând Intrenet-Banking, să obțineți un act de stare civilă (certificat de căsătorie, deces, adeverințe de naștere, cazier juridic etc.), să vă procurați online un bilet la avion pentru o călătorie peste hotare, să găsiți un loc de muncă, să întomciți corect un CV, să învățați a întreține un interviu de angajare, să socializați și să comunicați, să particpați la activități interesante, să vă dezvoltați anumite hobbiuri, îndeletniciri, talente, abilități, să vă îmbogățiți și să creșteți spiritual etc. Căci numai prin informare putem construi o societate prosperă, bazată pe cunoaștere și inovare.

LUDMILA ZGÎRCU, BP, Țipala

Scriitorul Ion Iachim în vizită la Țipala

O minunată atmosferă de sărbătoare a fost la Liceul Teoretic Țipala. Ziua de 1 Martie a fost marcată prin mai multe evenimente, prima zi de primăvară, Ziua Mărțișorului, ziua de naștere a marelui povestitor, Ion Creangă și întâlnirea de neuitat cu scriitorul, Ion Iachim. Această sărbătoare a fost organizată de profesoarele de la catedra de limba și literatura română, Castraveț Ana, Lisa Olga, Ilieș Veronica, Lidia Popov, bibliotecarele de la biblioteca publică și școlară, Zgîrcu Ludmila și Plăcintă Eleonora.

Întâlnirea cu scriitorul, Ion Iachim a fost multașteptată, una de suflet, care după obiceiul românesc se întâmpină cu pâine și sare, o întâlnire care s-a transformat într-o sărbătoare de neuitat. Sărbătoarea a demarat cu un program artistic prezentat de elevi. Pe fundalul unei melodii, elevii din liceu au prezentat un spectacol minunat în fața maestrului Ion Iachim și a onorabililor oaspeți prezenți: Ion Apostol, Vladimir Cernat, deputați în parlamentul RM, Victor Brînzari, vecepreședinte al raionului Ialoveni, Petru Rotaru, primarul comunei Țipala, directorul Liceului Teoretic, Maria Ghețiu, care au felicitat profesorii și elevii cu prima zi de primăvară. Scriitorul Ion Iachim a prezentat unele din lucrările sale, care sunt pe înțelesul tuturor. Elevii au reușit să cunoască și unele momente din copilăria scriitorului, asociind-o cu copilăria lui Nică din lucrarea „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă, cât și drumul parcurs până la devenirea profesională în calitate de profesor de limba și literatura română, poet, scriitor, publicist, despre care Spiridon Vangheli scrie „... un povestitor de care nu prea avem mulți.” Scriitorul a reușit să captiveze toți ascultătorii cu prezentarea de carte „Cu jăraticul pe buze”, despre Ion Creangă, care ocupă un loc aparte în creația sa, în care redă luminiozitatea și puritatea copilăriei, a vorbit pe scurt despre celelalte nuvele, povestiri, poezii și tot odată a răspuns la toate întrebările adresate de copii. Ion Iachim este un povestitor pentru toate vârstele, care scrie din suflet și pentru suflet. Prezența scriitorului printre elevi este de bun augur. Scriitorul a promis elevilor de la liceu, că va reveni curând la o nouă întâlnire, deci să-i dorim multă inspirație pentru noi cărți așteptate de cititori.

Eternitatea se naște din valoare

ACULINA POPA, specialist, Secția Cultură, Rezina

A văzut lumina zilei în satul Pripiceni-Răzeși, raionul Rezina, într-o bogată zi de toamnă a anului 1961. Plăpând la naștere, a găsit, împreună cu maică-sa, puteri să depășească starea și să crească băiat voinic. Căci avea Dumnezeu un plan pentru băiețandrul din localitatea răzeșească - să se facă mare și să încânte lumea prin darul divin, dat de Sus, vorbind tuturor despre frumusețile acestei lumi în limbajul culorilor.

Primele încercări în ale picturii le face încă fiind elev al școlii din sat. Bântuit de patima penelului, în sensul frumos al cuvântului, se simțise pe atunci și vărul său, Ion. Astfel se autoperfecționau, intrau în competiții, pentru ca într-un final, lumea din sat să afle că în gospodăriile fraților Chiril și Ștefan Popa au apărut picturi murale, chiar pe pereții caselor, executate de feciorii lor.

...Dar au trecut anii, cei doi flăcăi și-au urmat calea în viață, care tot de pictură a rămas marcată pentru ambii.

Azi, ajuns la o frumoasă și bogată vârstă - 55 de ani, dar și 30 de ani de activitate, pictorul pedagog Efim Popa își amintește cu nostalgie de momentul în care a simțit chemarea pentru lumea culorilor. Era mic, nici nu umbla la școală încă. De mânuță cu bunica, a mers să cumpere harbuji la un depozit al colhozului din localitate. Dar depozitul era amplasat nu oriunde, ci chiar în biserica din sat, la acel moment închisă pentru cuvântul Domnului și pentru creștini. Atunci a văzut băiatul pentru prima dată iconostasul unui locaș sfânt și tot atunci a simțit primii fiori de dragoste pentru artele plastice. Peste ani, fiind deja matur, Dumnezeu l-a ales anume pe el să restaureze vechiul iconostas din biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" din satul său de baștină.

Examinând tablourile lui Efim Popa nu poți rămâne indiferent față de mesajul lor - pentru că sunt exteriorizări ale stărilor trăite de autor, cu o puternică tentă de redare a lucrurilor sfinte pentru noi toți. Este vorba de casa părintească, pâinea aburindă, scoasă de mama din cuptor, istoria poporului nostru, dramele lui, dar și... nepăsarea, care, cu mare părere de rău, deseori ne caracterizează acțiunile în raport cu toate aceste lucruri sfinte, irepetabile și de neînlocuit.

Pe parcursul anilor, Efim Popa a participat la numeroase expoziții unionale, republicane, raionale... Deseori lucrările lui au fost expuse alături de tablouri ale maeștrilor penelului, cum ar fi Mihail Grecu, Andrei Mudrea, Igor Vieru, Eleonora Romanescu, Ion Jumatii, Gheorghe Oprea etc. Iar mai multe din creațiile pictorului se află la loc de cinste în colecțiile particulare ale amatorilor de arte frumoase din Republica Moldova, România, Franța, Bulgaria.

Cele două evenimente în viața sa, pictorul-pedagog le-a marcat printr-o expoziție – „Eternitatea sufletului meu", vernisată în sala Palatului raional de cultură, la care, într-un început frumos de martie, și-a invitat colegii și prietenii. Au venit mulți, or, asta denotă că mai avem încă iubitori și consumatori de frumos în orașul și raionul nostru. Prezentă la eveniment, dna Eleonora Graur, președintele raionului Rezina, a apreciat prestația autorului, care e și director al Școlii de Arte Plastice pentru copii, mai spunând că discipolii dlui Popa au noroc să urmeze exemplul unui om talentat. Totodată, dna președinte a apreciat tematica și profunzimea mesajului tablourilor. Pe final i-a dorit autorului sănătate, fericire și o nouă întâlnire peste o anumită perioadă de timp, cu și mai multe tablouri. Un mesaj de sănătate a avut dna președinte și pentru mama pictorului, care i-a dat viață și care, împreună cu tatăl (plecat la ceruri), l-au crescut, l-au educat, turnându-i din plin în suflet dragoste pentru frumos și valoare.

Șirul felicitărilor l-au continuat dl Arcadie Mușinschi, vicepreședinte al raionului, dl Gheorghe Gâncu, viceprimarul de Rezina, dna Angela Racu, șeful Secției Cultură, dar și foarte mulți colegi ai omagiatului. Pictorul rezinean Sveatoslav Zacon a avut un mesaj impresionant, menționând: „Tot așa cum nu putem studia lumina zilei separând-o de izvorul ei, tot așa nu putem analiza arta pictorului Efim Popa separat de omul Efim Popa".

Vorbitorii, deopotrivă cu măiestria pictorului, au menționat și onestitatea, modestia, omenia dânsului, dorindu-i încă mulți ani și multe clipe de inspirație, revărsate în tablouri pline de culoare și conținut.

Piatra pe care au ignorat-o zidarii

SVEATOSLAV ZACON, pictor, or. Rezina

Vin de la vernisajul deschis în Sala de expoziții a Palatului de cultură din Rezina. Rămânând profund impresionat de cele văzute, am hotărât să scriu ceea ce mă frământă lăuntric, în speranța că mă voi elibera de acea stare confuză, pe care noi o avem atunci când soarta ne oferă posibilitatea să servim din cupa fericirii, dar în același timp, niște sechele dau bucuriei un gust amărui.

Și totuși, dulceața vieții din tablourile expuse umple până peste margini Sala de expoziții cu o lumină blândă și liniștită, așa după cum e și sufletul autorului, pe care majoritatea dintre noi îl cunoaște cu numele de Efim Popa, director și profesor la Școala de Arte Plastice pentru copii din Rezina.

De treizeci de ani ne încredințăm copiii în mâinele dumnealui și nici nu bănuim că soarta ne-a oferit norocul de a beneficia de serviciile unui specialist de cel mai înalt nivel. Nu poate fi o instruire și o educație mai bună decât propriul exemplu.

Astazi Efim Popa a fost redescoperit de rezineni în calitate de pictor cu literă mare, fapt care îi întărește și mai mult îmaginea de un bun pedagog în domeniu.

Un mare om și strălucit pictor moldovean, Ilie Leu, recunoscut atât la nivel național, cât și internațional, spunea: „Nu contează cu ce culori și în care tehnică este realizată pictura, ea trebuie să reflecte o stare". Tablourile dlui Efim Popa, dacă le privim atent, sunt ca niște file dintr-o cronică. Fiecare lucrare poartă amprenta timpurilor când a fost îndeplinită și a stării sufletești prin care trecea în acel moment autorul. Cum nu putem studia lumina zilei, separând-o de izvorul ei, Soarele, tot astfel nu putem vorbi despre ceea ce face el în pictură și educație separat de omul Efim Popa. Vorbind despre artă, ființa dumnealui este reflectată în toate lucrările luate în ansamblu și în fiecare tablou în parte, care fascinează uneori prin complexitatea mijloacelor de expresie și, în același timp, prin ușurința îndeplinirii, care ascunde în spate ani de exercițiu.

Prospețimea și spațiul din acuarela dlui Efim ne dau o senzație de imponderabilitate, puritate și eliberare sufletească. Iar pictura în ulei ne transmite putere, siguranță și multă sinceritate. Maniera în care sunt realizate lucrările ne transmite atâta informație despre autor, câtă suntem capabili sa o descifrăm. Atent la detalii, puternic și echilibrat, profund și îndrăzneț, competent și inteligent, dl Efim este binecuvântat cu o modestie de invidiat. Astfel de personalități constituie temelia și sănătatea unei societăți civilizate. Ele fac parte din tezaurul de aur al unui neam aparte și al întregii umanități. Dacă acești oameni, care pe parcursul vieții și-au înnobilat caracterul cultivându-și așa valori ar dispărea, societatea contemporană s-ar asfixia din lipsă de cultură și bunsimț. Acest gând m-a și făcut să-mi expun unele regrete în ceea ce privește relația noastră cu astfel de persoane ca Efim Popa. Ei, modești din fire, nu așteaptă nimic din partea societății, adică a noastră, dar e de datoria fiecăruia dintre noi, cei care avem ochi de văzut, să le spunem că-i vedem, apreciem, înțelegem și iubim.

RAISA CHISELIȚĂ, BP „M. Sadoveanu”, or. Soroca

Galina Furdui la vârsta împlinirilor

Motto „Cu dor de lume cu dor de ceruri mi-am scris cărțile, ele rămânând să întrebe cum trebuie să vină omul către om”
G. Furdui

Personalitate destinsă în peisajul cultural național, Galina Furdui, prin tot ce face, prin tot ce scrie, îndeamnă spre responsabilitate spirituală, umanitate, susține dezvoltarea bunelor calități sufletești ale fiecăruia, inclusiv calități de buni creștini, vindecă gândirea. Poezie, publicistică, texte muzicale, radio jurnalism, alcătuire a edițiilor, savant în filozofie – sunt aspecte din preocupările zilnice ale doamnei pentru care merită a fi cunoscuta. Însă motivul care m-a obligat să nu stau într-o parte este că doamna G. F. își trage rădăcinile de la Soroca, Vărăncău, și mi-ar plăcea ca comunitatea soroceană să-și cunoască purtătorii de frumos, creatorii de valori. Osteneala scriitoricească a doamnei Furdui s-a înmănuncheat în titlurile: *Amprente în timp, Tangențe policrome, Alb zburător, Mărgeluțe calde, Om către om, Spre Țărmul al șaptelea, Transcendența Gnostică, Monolog pentru Maica Maria, Ieri plus mâine, Ce faci, inimă, Vorbește semnul, Lumini pentru templu* și altele.

Este deținătoarea a mai multor premii în cadrul diverselor concursuri de poezie, festivaluri internaționale, inclusiv concursurile de romanțe „Crizantema de aur”, „Crizantema de argint”, Premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 1999, Diploma de mențiune la ediția a treia a Salonului Internațional de Carte pentru copii, Titlul onorific „Doamna Anului 2003”.

Versurile ei pline de melodicitate, căldură sufletească, lirism, ia îndemnat pe mulți compozitori sa le pună pe note: romanțe, cântece lirice, populare, care sunt actuale și astăzi „Buna dimineața”, „Azi vom dansa”, „Revino iubire”. Culegerea „Mi–e dor de o seara de romanțe” include creații puse pe note de E. Doga, C. Rusnac, Gh.

Mustea, Daria Radu, Anatol Roșcovan, Viorel Burlacu etc. și cuprinde circa 150 de piese cunoscute în țară și peste hotare, care sunt interpretate de mari artiști cum sunt Olga Ciolacu, Elena și Sergiu Manciu, Alexandru Lozanciuc, Margareta Ivanuș, Lenuța Burghilă, Luminița Dragomir, Nina Crulicovschi ș.a. Dar a preocupat-o cel mai mult poezia. Iată ce ne spune poeta despre poezie: „Poezia ca și arta în genere nu poartă însemnul vârstei, doar fiindcă are alta proveniență decât efemeridele specifice terestre. Izvorul poeziei e cu rădăcina pretutindeni, energia transfigurată în cuvânt renăscând mereu de timp sau loc”.

Îi dorim doamnei Galina Furdui multă sănătate prosperitate, noi realizări, multă căldură în suflet, un an plin de belșug și să revină cât mai des la baștină.

GALINA BORDOS, șef de biblioteca publica pentru copii

Poetul ne vede și zâmbește

La 14 februarie 1935 s-a aprins o flacără care mai apoi a izbucnit într-un foc mare ce a pătruns în inimile tuturor celor care au avut norocul să citească poeziile lui Grigore Vieru. Dar o mare nenorocire a fost la 18 ianuarie 2009 când ne-am trezit mai săraci. Geana lui a rămas închisă în zorii acelei zile. Numele lui Gr. Vieru este sinonim cu bunătatea, omenia, mărinimia, conștiința națională și cu Nemurirea.

Unitatea lumii poetului se sprijină pe 3 teme principale: Mama, Patria, Iubirea.

Cuvintele sale au puritatea primordială, fie că le-o fi spălat, fie că le-o fi călit în foc. Creația lui a prins cele mai mari rădăcini în sufletele și inimile noastre.

Duminică 14 februarie 2016 în incinta Bibliotecii Publice pentru Copii din s. Oxentea, r. Dubasari a fost organizată ora literară „Poetul ne vede și zâmbește” în memoria lui Gr. Vieru. Au fost recitate poeziile măriei sale și audiate un șir de cântece pe versurile lui. Participanții au fost familiarizați cu viața și opera lui. Nu a lipsit nici victorina literară „Eu sunt poetu-acestui neam”. Au fost menționați: I loc-Focșa Inga, locul II - Sandu Maria, locul III i-a revenit Nicoletei Bordos. Toți participanții au rămas mulțumiți de activitatea petrecută împreună.

Vieru, cel din conștiința noastră, cel „Preschimbat în iarbă” ne v-a veghea mereu gândurile și faptele, oricum ar fi timpurile-prin geruri, ceață sau ploi.

Omul și cetățeanul, Poetul și Titanul Vieru a trecut în Nemurire. Citiți-i cărțile cu poezii și veți avea un vrednic călăuzitor, un bun prieten.

La mulți ani Nufărul!

Ansamblul de muzică și dans popular Nufărul din orașul Cahul — 20 ani de la fondare
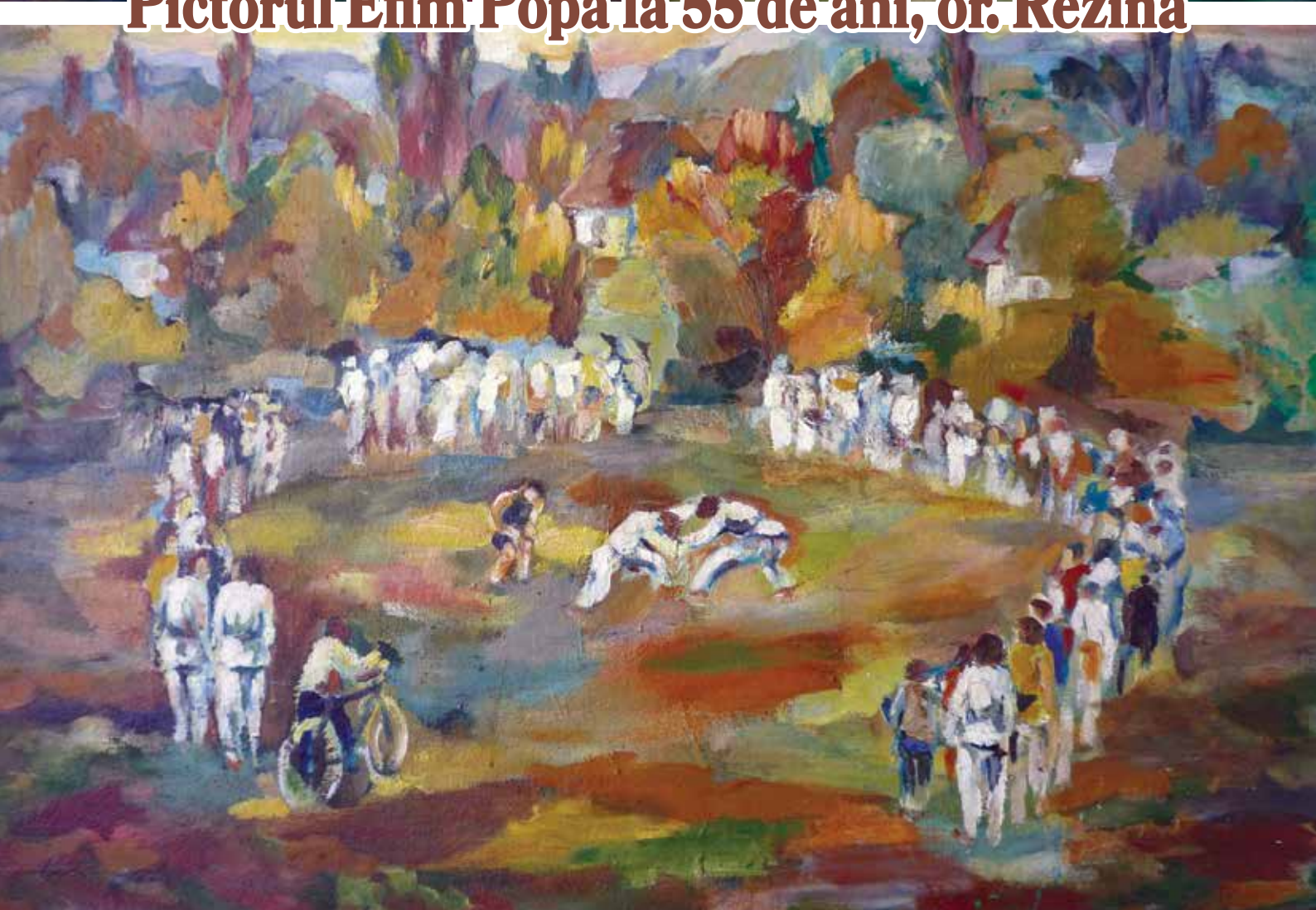
Pictorul Efim Popa la 55 de ani, or. Rezina